

MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

**MAGYARORSZÁG
KONVERGENCIA PROGRAMJA
2005 – 2009**

2006. szeptember

TARTALOMJEGYZÉK

1. A Kormány középtávú céljai	3
1.1 Egyensúly, fejlesztés, növekedés	3
1.2 Az új gazdaságpolitika alapelvei: felelősség, hatékonyság, igazságosabb közteherviselés.....	5
1.3 Az új gazdaságpolitika megvalósításának ütemezése: gyors kiigazítás és az egyensúly megszilárdítása.....	6
1.4 A költségvetési konszolidáció fontosabb elemei	7
1.5 A tartós kiadáscsökkentést megalapozó reformok	7
1.6 A bevételnövelő intézkedések	11
1.7 A költségvetési fegyelem és átláthatóság megerősítése	12
1.8 A költségvetési pálya biztonságos betartását szolgáló tartalékok.....	13
1.9 A gyors reálkonvergenciát biztosító tényezők: termelékenység és foglalkoztatás	14
2. Makrogazdasági célok és prognózis	16
2.1 Külső feltételek.....	16
2.2 Ciklikus folyamatok.....	16
2.3 Külgazdaság	17
2.4 Foglalkoztatás	18
2.5 Jövedelempolitika, fogyasztás	18
2.6 Beruházások	19
2.7 A növekedés összetevői	20
2.8 Külső egyensúly	20
2.9 Infláció.....	21
2.10 Monetáris és árfolyampolitika	22
3. Államháztartás	23
3.1 Az államháztartás 2006. évi helyzete	23
3.2 A költségvetési konszolidáció fő irányai	24
3.3 Az államháztartás kiadásainak alakulása	26
3.4 Az államháztartás bevételeinek alakulása	28
3.5 Alternatív költségvetési pályák.....	29
3.6 Ciklikusan kiigazított és strukturális egyenleg	32
3.7 Az adósságráta alakulása	32
4. Strukturális intézkedések	34
5. Az államháztartás fenntarthatósága	42
5.1 Nyugdíjrendszer	42
5.2 Egészségügyi rendszer	44
6. Az államháztartás intézményi jellemzői.....	48
6.1 A költségvetés készítésének menete	48
6.2 Az államháztartás-statisztikai adatszolgáltatás felépítése	48
6.3 Költségvetési szabályok, költségvetési tervezést segítő független intézmények	49
7. Mellékletek	50

TÁBLÁZATOK

Az Európai Unió tagságból adódó jogszabályi követelményeknek megfelelően a tagállamok minden évben stabilitási, illetve az eurót még nem bevezetett tagállamok konvergencia programot nyújtanak be a Tanács és a Bizottság részére. Magyarország az előírt menetrend alapján 2005 decemberében elkészítette konvergencia programját. A Tanács a programról kinyilvánított véleményében javasolta a Kormánynak, hogy „... a lehető leghamarabb és legkésőbb 2006. szeptember 1-ig nyújtsa be aktualizált konvergencia programjának módosítását, amely azonosítaná az ország középtávú kiigazítási pályájával teljes mértékben konzisztens konkrét és strukturális intézkedéseket.” A tanácsi vélemény figyelembe vételével a Kormány a hagyományos menetrenden kívül 2006 szeptemberére elkészítette a 2005 decemberi konvergencia program módosított változatát. A 2006 júniusában beiktatott új Kormány e program keretében mutatja be középtávú gazdaságpolitikai elképzeléseit, különös tekintettel a magas költségvetési hiány csökkentésének módjára. A program a 2005 és 2009 közötti időszakot öleli fel, de kitekintést ad 2011-ig terjedően is.

A konvergencia program készítése során a Kormány figyelembe vette a 2006 júliusában létrehozott Konvergencia Tanács véleményét. A program elfogadását széleskörű társadalmi és politikai egyeztetés előzte meg, a Kormány konzultált a program tervezetéről az Országos Érdekegyeztető Tanáccsal, az Országgyűlés Gazdasági és informatikai, Költségvetési, pénzügyi és számvevőszéki, valamint az Európai ügyek bizottságával, az Állami Számvevőszékkal és a Magyar Nemzeti Bankkal. A programot a Kormány 2006. augusztus 31-i ülésén fogadta el.

A program a 1055/05 számú tanácsi rendelettel módosított 1466/97 számú tanácsi rendeletben és a Tanács 2005. október 11-ei ülésén jóváhagyott 'Code of conduct'-ban előírt tartalmi és formai követelmények figyelembe vételével készült, az abban előírt táblázatok az anyag végén szerepelnek.

Az Európai Unió előírásainak megfelelően a konvergencia programmal párhuzamosan készül az Új Magyarország Fejlesztési Terv (ÚMFT) és a Nemzeti Akció Program (NAP). Az ÚMFT a 2007-2013 időszak főbb fejlesztéspolitikai irányait ismerteti. A Kormány a NAP-ban a foglalkoztatás és a termelékenység élénkítése érdekében megvalósuló intézkedéseket foglalja össze. Ennek megfelelően a konvergencia program nem foglalkozik ágazat- és fejlesztéspolitikai intézkedések részletes bemutatásával, viszont azok hatásait figyelembe veszi a programban bemutatott makrogazdasági és költségvetési pályában.

A program az államháztartási adatokat ESA szemléletben mutatja be. Lényeges változás az előző programhoz képest, hogy a jelen programban a nyugdíjrendszer kötelező tőkefedezeti pillérét már az államháztartási körön kívül számoljuk el, ezért az államháztartás hiányára és adósságára vonatkozó adatok magasabb szinteket tartalmaznak. Bár az Eurostat 2004. szeptember 23-i állásfoglalása (Eurostat News Release 117/2004) alapján a tőkefedezeti pillér államháztartási körön belüli elszámolására 2007 márciusáig van lehetőség, a Kormány úgy döntött, hogy előrelátó módon már a 2006. szeptemberi konvergencia programban a tőkefedezeti pillér államháztartási körön kívüli elszámolása alapján adódó államháztartási adatokat mutatja be.

1. A Kormány középtávú céljai

1.1 Egyensúly, fejlesztés, növekedés

A Kormány legfontosabb célja, hogy a tartós egyensúlyon alapuló növekedés feltételeinek megteremtésével a gazdasági teljesítmény és az életkörülmények tartósan és gyorsuló ütemben közelítsenek az Európai Unió átlagához. A felzárkózásnak tükröződnie kell

- a vállalkozások versenyképességében,
- a fejlesztések, beruházások révén megújuló modern gazdasági szerkezetben,
- a foglalkoztatásban,
- az állam által nyújtott szolgáltatások színvonalában,
- a reálbérek és reáljövedelmek alakulásában.

A reálkonvergenciához olyan növekedés- és fejlesztésorientált gazdaságpolitikára van szükség, amely az államháztartás tartós egyensúlyán alapul. Az államháztartási egyensúly megteremtése a csak rövidtávon ható kiigazító lépések mellett az állam működését érintő érdemi reformokat igényel. Hosszútávon és szisztematikusan gátat kell vetni az állami túlköltekezésnek, és el kell kerülni azt, hogy az államháztartás és a fizetési mérleg egyensúlyának rendszeres megbomlása akadályozza a felzárkózás folyamatát. Az államháztartás túlzott hiánya és a növekvő államadósság

- megnöveli a költségvetés kamatkiadását, ami az elsődleges állami feladatok finanszírozásától vonja el a forrásokat,
- a magánszektor számára is megemeli a hazai és külföldi finanszírozás költségeit és ezzel a vállalkozások finanszírozási és fejlesztési lehetőségeit is kedvezőtlenebbé teszi,
- stabilitási kockázatot jelent: növeli a káros hatásokkal járó árfolyamingadozás valószínűségét.

A tartós növekedés biztosításához olyan államháztartásra van szükség, amely a demográfiai folyamatokból eredő kihívásokhoz is képes alkalmazkodni az egyensúly felborulása nélkül. A magyar népesség várható elöregedése az államháztartás jövőbeli kiadását megnöveli, amit egyre kisebb számú adó-és járulékfizetőnek kellene fedeznie. A gazdaságpolitikának már ma is erre gondolva kell megtennie azokat a reformlépéseket, amelyekkel évtizedek múlva is finanszírozhatóak lesznek a nyugdíj-, egészségügyi és ápolási kiadások. Ezt a célt szolgálja a Stabilitási és Növekedési Egyezmény azon követelménye, hogy a tagállamok olyan középtávú államháztartási hiánycélt tűzzenek ki, amely a később felmerülő, elöregedéssel összefüggő kiadások mellett sem vezet az államadósság túlzott növekedéséhez. Magyarország esetében ez a középtávú államháztartási cél a GDP 0,5-1%-a közötti hiányt jelent, amelynek elérése a programidőszak horizontján túl várható.

Az így létrejövő, fenntartható egyensúly a gazdasági növekedés számára kedvező feltételeket teremt, mert a gazdasági szereplők számára kiszámítható gazdaságpolitikai kereteket nyújtva megkönnyíti a fejlesztési döntéseket. A hosszútávon kiszámítható gazdaságpolitikai keretrendszer a következő években jelentősen megnövekvő uniós források hatékony felhasználásának is alapfeltétele. Ezek a források annál inkább járulnak hozzá a tartós gazdasági növekedéshez, minél nagyobb mértékben kiegészülnek a hazai magánszektor fejlesztési forrásaival. A magánszektor növekvő beruházási aktivitásához stabil makrogazdasági környezetre van szükség. A magánszektor fejlesztési kezdeményezéseit, a működőtőke beáramlását lényegesen előmozdítják a megkezdett és dinamikus folytatódó infrastrukturális fejlesztések, közöttük kiemelten az úthálózat-

fejlesztési program, valamint a fenntartható fejlődés európai követelményeit biztosító környezeti beruházások.

A 2007-2013-as időszak fejlesztési elképzeléseit és az ezeket szolgáló programokat mutatja be az Új Magyarország Fejlesztési Terv (ÚMFT), valamint az Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv (ÚMVFT), amelyeknek legfontosabb célja – az Európai Unió Lisszaboni Stratégiájával összhangban – a tartós növekedés feltételeinek megteremtése és a foglalkoztatás bővítése. Az ÚMFT és az ÚMVFT megvalósítása az Európai Unió strukturális és kohéziós támogatásai, a Közös Agrárpolitika vidékfejlesztési forrásai, valamint a hazai források felhasználásával lehetővé teszi, hogy a következő területeken érdemi fejlesztések valósuljanak meg 2007 és 2013 között:

- közlekedési infrastruktúra-fejlesztés;
- gazdaságfejlesztés, az innováció, a tudás-intenzív ágazatok fejlesztése, a kis- és középvállalkozások üzleti infrastruktúrájának fejlesztése;
- a foglalkoztathatóság, az alkalmazkodóképesség javítása, az oktatási rendszer, a humán és egészségügyi infrastruktúra fejlesztése;
- környezet- és energiagazdálkodás fejlesztése;
- területfejlesztés a hátrányos helyzetű térségek felzárkóztatása érdekében;
- az államreform; a közigazgatás és a közszolgáltatások fejlesztése;
- a mezőgazdaság szerkezetváltása, a vidék fejlesztése.

A fejlesztési terv révén a kis és közepes vállalatok számára korábban nem tapasztalt lehetőségek nyílnak meg. A terv azt tűzi ki célul, hogy a kutatás-fejlesztési együttműködések keresztül korszerűsítsék működésüket, javítsák innovációs képességüket, szélesítsék piacaikat, nemzetközi beszállító hálózatokhoz kapcsolódjanak.

A beruházások révén az ország infrastrukturális lemaradása csökken. Európai színvonalú gyorsforgalmi úthálózat jön létre, korszerűsödik a vasúti és légi közlekedés, javul a közszolgáltatások minősége és az egészségügyi intézményrendszer, településeink vonzóvá válnak a befektetések és a munkahelyteremtés számára.

Horizontális elvárásként fogalmazódik meg a területi és társadalmi kohézió. A fejlesztések csökkentik a szegénységet; az elhelyezkedést segítő szolgáltatások és képzési lehetőségek jelentős bővülése utat nyit a felzárkózáshoz.

A szakképzési rendszer a munkaerőpiaci igényekkel összhangban megújul. A felsőoktatás fejlesztése a gazdaság fejlődési irányainak megfelelően a kutatás-fejlesztésben és innovációban betöltött szerepének erősítésével történik.

A tervben megfogalmazott átfogó elvárás a gazdasági, társadalmi és környezeti fenntarthatóság érvényesítése a fejlesztésekben. Ennek feltételeit az államháztartási egyensúly megteremtése és a kiszámítható makrogazdasági pálya biztosítja.

Az államháztartási egyensúly javulása csökkenti az állam hiteligényét, ami várhatóan a kamatfelárak csökkenésével jár, és így kedvezőbbé teszi a magánszektor számára a fejlesztések finanszírozásának költségét. Ezt a hatást erősíti az uniós fejlesztési források növekedése, valamint a beáramló működőtőke, így a beruházások továbbra is a GDP-nél gyorsabban fognak növekedni. A beruházási hányad az elmúlt öt évben elért átlagos 23%-ról 2011-re több mint 2 százalékponttal emelkedik, és meghaladja a kohéziós országokra jellemző 25%-os szintet.

A gazdaság teljesítményének növekedése a jelenleg is foglalkoztatottak által előállított érték (a termelékenység) növelését és ezzel párhuzamosan a foglalkoztatottak számának bővülését igényli. A Kormány a rendelkezésére álló források felhasználásával segíti a foglalkoztatás és termelékenység hosszú távú növekedését.

A gazdaság növekedési üteme az egyensúlyjavító intézkedések hatására 2007-2008-ban átmenetileg lassul, de a meginduló fejlesztések és reformok hatására 2009-től visszatér

a 1998-2006 közötti időszakot jellemző, az Európai Unió átlagát meghaladó, 4 százalékos körüli szintre. A reformok kiteljesedése és a fejlesztési források felhasználása nyomán bővülő beruházások 2011-ig tovább gyorsíthatják a növekedést.

1.2 Az új gazdaságpolitika alapelvei: felelősség, hatékonyság, igazságosabb közteherviselés

Az elmúlt évtized tapasztalata, hogy érdemi reformok nélkül minden, az egyensúly helyreállítására tett intézkedés csupán átmeneti lehet. Az évtizedek óta változatlan struktúrában, változatlan feladatokkal, kiadásokkal, költségekkel működő állam – a kiigazításra tett, olykor nem kis áldozatokat követelő intézkedések egy-két évét követően – ismételen olyan kiadásnövekedést kényszerít ki, ami rendre felborítja a létrehozott egyensúlyt.

Bár a rendszerváltást követően gyökeresen átalakult a gazdaság versenyszektora, a GDP mintegy felét újraelosztó állam a megváltozott körülmények ellenére a korábbi rendszereket működteti, szinte változatlan feladatokat magára vállalva. Bár az állam működésében is sor került reformokra az elmúlt másfél évtizedben (pl. a kincstári rendszer bevezetése), a nagy állami elosztó rendszereket érintő érdemi reformlépésre lényegében csak egyszer, a nyugdíjreform 1997-es elfogadásakor került sor, ami azonban csak évtizedekkel később jelenti majd az állam terheinek mérséklését.

A Kormány szakít az elmúlt évtizedek reformokat, és az ezzel együtt járó konfliktusokat halogató, „húzd meg, ereszd meg” gazdaságpolitikájával, és az állam egészét érintő, régóta megérett reformokkal kívánja megteremteni a tartós egyensúly feltételeit és egyben a polgárainak színvonalasabb szolgáltatásokat nyújtó és esélyteremtő államot.

A reformoknak – ha különböző mértékben is, de – ki kell terjednie az állami tevékenység szinte minden területére, a gazdasági szerepvállalástól a szociális ellátórendszerig. A változások azonban nem csupán gazdaságpolitikai, de egyben társadalompolitikai fordulatot is követelnek:

- Új, egyenrangú viszonyt kell kialakítani az állam és polgárai között, világosan meghatározva mi a közösség és mi az egyén felelőssége. Ha az állam túl sok felelősséget vállal magára, forrásai szétforgácsolódnak és így szinte egyetlen feladatának sem tud maradéktalanul eleget tenni. Az állampolgári öngondoskodás képességének megerősítése lehetőséget teremt arra, hogy az állam a mainál hatékonyabb és célzottabb eszközökkel, a munkavállalásra ösztönözve támogathassa a leszakadók felzárkóztatását, az esélykülönbségek érdemi mérséklését.
- A közfeladatokat megfelelő állami kontroll alatt a leghatékonyabban működő állami vagy magánszereplőnek kell ellátnia. Az állami és a magánszektor mainál hatékonyabb együttműködésére van szükség a közszolgáltatások fejlesztését szolgáló beruházásokban is. A közszolgáltatások modernizálásához a mindig szűkös költségvetési forrásokat egyre nagyobb arányban kell kiegészíteniük az Európai Unió fejlesztési forrásai mellett a magánszektor befektetéseinek.
- A közfeladatok ellátását az állam adó- és járulékbefvételei biztosítják. Ezért nem csupán az állam, hanem a társadalom egészének érdeke, hogy az adó- és járulékfizetési kötelezettségének mindenki eleget tegyen. Azokat az állami szolgáltatásokat, amelyek igénybevétele a közterhek viseléséhez kötődik, teljes egészében csak azok fogják megkapni, akik a közterheket megfizetik vagy azon rászorulók, akik helyett az állam megfizeti.

1.3 Az új gazdaságpolitika megvalósításának ütemezése: gyors kiigazítás és az egyensúly megszilárdítása

A kormány középtávú gazdaságpolitikája e célok megvalósításában két jól körülhatárolható szakaszra bontható:

- *2006-2009: a tartós egyensúly megteremtése a lehető legkisebb növekedési áldozattal*
 - az államháztartási hiány nagyarányú csökkentése kiigazító lépésekkel és a reformok megindításával,
 - az államadósság növekedésének megállítása, majd csökkentése,
 - a külső egyensúly megteremtése, a fizetési mérleg hiányának csökkentése,
 - a 2007-2008-ban átmenetileg 2-3%-ra mérséklődő gazdasági növekedés 2009-ben várhatóan visszatér a korábban jellemző 4%-os ütemhez. 2007-ben csökken, 2008-ban szinten marad, 2009-ben pedig már emelkedik a lakosság reáljövedelme.
- *2009-2011: a létrejövő egyensúly bázisán a gazdaság és az életkörülmények tartós növekedésének megindulása*
 - a reformok kibontakozásával az egyensúly megszilárdítása, az államháztartási hiány és az államadósság további mérséklése,
 - a növekvő fejlesztési források egyre erőteljesebb gazdaságélénkítő hatásának érvényesülése,
 - a gyors és fenntartható növekedési pályára történő visszatérés,
 - a foglalkoztatás, a reálbér és a reáljövedelmek növekedésének érzékelhető megindulása.

A 2006-2011 közötti két időszak közös jellemzője, hogy ezekben az években indulnak el és teljesednek ki azok a reformok a közigazgatásban, az egészségügyben, az oktatásban, a nyugdíj- és ártámogatási rendszer átalakításában, valamint a cikluson túlnyúlóan az államháztartásban, amelyek tartósan biztosítják az ország reálkonvergenciájához szükséges egyensúlyi feltételeket.

Kiigazítás és egyensúly

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	<i>változás az előző évhez %-ban</i>					
Bruttó hazai termék (GDP)	4,1	2,2	2,6	4,1	4,2 - 4,5	kb. 4,5
Belföldi felhasználás	2,0	-0,2	0,5	3,1	kb. 3,5	3,5 - 4
ebből:						
Háztartások fogyasztása	2,4	-0,9	0,0	1,5	2,5 - 3	kb. 3
Bruttó állóeszköz-felhalmozás	6,6	2,1	3,7	7,0	5 - 6	5 - 6
Külkereskedelmi forgalom						
Export (árúk és szolgáltatások)	12,0	10,9	9,9	9,4	8 - 10	8 - 10
Import (árúk és szolgáltatások)	9,5	8,5	8,0	8,8	7 - 9	7 - 9
Egy főre jutó reáljövedelem	1,9	-1,7	0,1	2,5	3 - 3,5	kb. 3,5
Foglalkoztatottak száma	0,3	0,0	0,3	0,7	0,7 - 1	kb. 1
Fogyasztói árszínvonal	3,5	6,2	3,3	3,0	2,5 - 3	2,5 - 3

	<i>a GDP %-ában</i>					
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Folyó fizetési mérleg hiánya	7,9	5,9	4,4	3,6	kb. 3	kb. 2
Külső finanszírozási igény	7,1	4,2	2,2	1,4	0,5 - 1	kb. 0
Államháztartás hiánya	10,1	6,8	4,3	3,2	2,7	2,2
Bevételek EU-transzfer nélkül	40,9	42,6	42,7	42,2	41 - 42	40,5-41,5
ebből: adó- és járulékbevétel	36,9	38,8	39,0	38,6	38 - 38,5	37,5 - 38
Kiadások EU-transzfer nélkül	51,0	49,4	47,0	45,4	44 - 45	43 - 44
Elsődleges egyenleg	-6,3	-2,4	-0,2	0,8	kb. 1	kb. 1,5
Bruttó államadósság	68,5	71,3	72,3	70,4	68 - 69	65 - 67

1.4 A költségvetési konszolidáció fontosabb elemei

A gyors kiigazítás időszakában párhuzamosan kerül sor a kiadások csökkentésére és a bevételek növelésére. A Kormány tisztában van azzal, hogy tartós költségvetési egyensúly csak a kiadási oldal strukturális átalakításával érhető el, de a gyors egyensúlyjavítás érdekében szükség volt az adó-és járulékterhek emelésére is. A programidőszak második felében (2009-től) kizárólag a kiadások GDP-arányos csökkenése biztosítja az egyenleg további javulását.

A Kormány által már 2006-ban megtett azonnali lépések illeszkednek az állam működési költségeinek tartós csökkentését célzó, illetve az egészségügy finanszírozási és működési rendszerét átalakító hosszabb távú reformok irányához. A 2006. évi, a GDP arányában mintegy 1,5 százalékpontos egyensúlyjavításnak nagyjából a fele származik a kiadások visszafogásából.

A kiadások GDP-arányos csökkentése a konszolidáció során egyre nagyobb mértékben járul hozzá a hiány mérsékléséhez. Ezt az alapozza meg, hogy már 2006-ban elkezdődött a kiadási területek átfogó reformjának előkészítése (bizonyos területeken elindítása), ami a későbbi időszakban lehetővé teszi a kiadási szint tartós csökkentését. Az EU-transzferek nélkül számított kiadások a 2006-tól 2009-ig a GDP arányában közel 6 százalékponttal csökkennek, így az egyenlegjavulás 80%-a a kiadási szint csökkenéséből származik.

1.5 A tartós kiadáscsökkentést megalapozó reformok

Közszféra

A Kormány már rövidtávon csökkenti a központi igazgatásban foglalkoztatottak létszámát, és ösztönzőkkel elindítja az önkormányzati szférában szükséges létszámcsökkentést (pl. a közoktatásban egyebek mellett a kötelező óraszám emelésével). Ennek fenntarthatóvá tételét részben szervezeti változások (a méretgazdaságosság javítása), részben a teljesítménykövetelmények egyértelmű meghatározása és érvényesítése szolgálja.

A méretgazdaságosság javításának eszközei:

- a központi kormányzat méretét és belső tagoltságát lényegesen mérsékli a minisztériumok számának 14-ről 11-re történt csökkenése. Az ezen a területen foglalkoztatottak száma a Kormány döntésének megfelelően 20%-kal fog csökkenni, a párhuzamos funkcionális területek – humánpolitika, informatika, vagyonkezelés, üzemeltetés – 2007-től központosítottan működnek;
- a Kormány döntött a központi közigazgatás és területi (dekoncentrált) szervei közötti felesleges párhuzamosságok megszüntetéséről és regionális

átszervezésükről. A közel 200 költségvetési szervet érintő átszervezés a létszám 10%-os csökkenését eredményezi;

- a Kormány az önkormányzati társulások pénzügyi ösztönzésével segíti elő a kiadások növekedését korlátozó méretgazdaságossági megtakarításokat a közigazgatási, a szociális és közoktatási intézményfenntartási feladatok esetében;
- felgyorsul az elektronikus közigazgatás elterjesztése (elsősorban a vállalati versenyképességet érintő és az EU ajánlásokban meghatározott szolgáltatások körében).

A teljesítménykövetelmények érvényesítését segíti a Kormány döntése nyomán megkezdődött jogszabály-módosítások alapján:

- a közigazgatás egészében a teljesítménykövetelmények meghatározásának, mérésének általánossá, valamint a motiváció erősítése érdekében a merev előrelépési és bérrendszer rugalmasabbá tétele;
- a versenyvizsgán alapuló kiválasztási rendszer bevezetése.

A kisebb létszám és az átalakuló intézményrendszer hatására a közsféra egészének működési kiadásai a GDP jelenlegi 18,4%-áról 2009-re 15,2%-ra mérséklődnek.

Egészségügy

Az egészségügyi reform célja, hogy a szolgáltatás színvonala növekedjék, a hozzáférés egyenlőtlenségei mérséklődjenek és az állami kiadások fenntartható mértékűek maradjanak.

A biztosítási elv erőteljesebb érvényesítése az eddig látszólag korlátlan közfelelősség és közfinanszírozás helyett egyértelművé teszi az egyén felelősségét egészsége megőrzéséért, szabályozottá válik az egészségügyi ellátás finanszírozásához történő egyéni hozzájárulás.

- A biztosítási elv alapján járó szolgáltatás igénybevételének feltétele a biztosított jogviszony, vagy más erre jogosító és nyilvántartott állapot megléte és az esedékes járulék megfizetése¹. Ennek hiányában csak alapszintű – mentés, sürgősségi, anya- és csecsemővédelmi, valamint járványügyi – szolgáltatások vehetők igénybe.
- A Kormány – a közfinanszírozás fenntartása mellett – mérlegelni fogja az egészségügyi biztosítási piac magánbiztosítók részére történő esetleges megnyitását.

Nemzetközi összehasonlítások azt bizonyítják, hogy Magyarországon egyes esetekben indokolatlan mértékű az egészségügyi szolgáltatások iránti kereslet. A biztosítási elv érvényesítése mellett ezért szükséges az egészségügyi szolgáltatások iránti, az egészségi állapot alapján nem indokolt kereslet korlátozása és az egészségügyi intézményrendszer működési hatékonyságának növelése. Ennek eszközei:

- Az orvos-beteg találkozóhoz kapcsolódóan (alapellátás, járóbeteg-szakellátás és az ezzel kapcsolatos diagnosztikai vizsgálatok, valamint aktív fekvőbeteg szakellátás esetében) az igénybevevő által fizetendő díj kerül bevezetésre az egészségügyi szolgáltatásra vonatkozó számlaadási kötelezettséggel együtt.
- Az ellátás következő (magasabb) szintjének igénybevétele jellemzően az alsóbb szinten kiadott beutalóval lehetséges.

¹ Azon személyek is részesülhetnek a természetbeni egészségügyi ellátásban, akiktől a járulékot foglalkoztatójuk levonta, de azt nem fizette be.

- A kihasználatlan, vagy ésszerűtlenül működtetett túlzott aktív fekvőbeteg kapacitások megszüntetése vagy átalakítása krónikus, járóbeteg, vagy ápolási kapacitássá.
- A szolgáltatók versenyezhetnek a társadalombiztosítási finanszírozás elnyeréséért, az Országos Egészségbiztosítási Pénztár csak a szükséges mértékben vásárol szolgáltatást.
- A szolgáltatók (jellemzően a kórházak) működési keretei átalakulnak, lehetővé téve az átláthatóságot biztosító könyvelést és eredmény-kimutatást, a tulajdonos (fenntartó) eredményérdekeltségét és a rugalmasabb bérezést biztosító foglalkoztatást.
- Az alapellátás (házi orvos) kistérségi összehangolása.
- A gyógyszer-támogatások esetében a már meghozott, illetve 2007-től bevezetendő intézkedésekkel a felírási szokások megváltoztatása, az ár-, a támogatási és a térítési rendszer átalakítása.
- Az ellenőrzési rendszer megerősítése, az informatikai rendszer fejlesztése.

Az egészségügyi szolgáltatások színvonalának emeléséhez hozzájárul a minőségbiztosítás kiterjesztése. Ennek érdekében:

- Szakmai és finanszírozási protokollok (betegutak) érvényesítésére kerül sor a szolgáltatások igénybevételeinek és nyújtásának ésszerűsítésére érdekében.
- Létrejön a protokollok szerinti működés ellenőrzését és fogyasztóvédelmi feladatokat is ellátó egészségbiztosítási felügyelet.

Nyugdíjrendszer

A nyugdíjrendszer jogosultsági és ellátási szabályait a nyugdíjreformot követően is ellentmondások jellemzik. A nyugdíjazási átlagéletkor – a korhatár alatti nyugdíjazás enyhe feltételrendszere miatt – alacsony, a nyugdíjkorhatártól jelentősen elmarad. Az egészségi állapothoz kötődő, illetve egyes munkakörökben eltöltött időhöz kapcsolódó korhatár alatti ellátástípusok feltételrendszere esetenként nagyvonalú. Az elmúlt években az induló nyugdíjak helyettesítési rátája jelentősen megemelkedett. Ezen folyamatok miatt a Kormány kezdeményezi, hogy részben 2006-ban, részben pedig 2007 első félévében szülessenek meg az ellentmondások korrekcióját lehetővé tevő jogszabályok, amelyek az alkotmányosan előírt felkészülési időt követően lépnek hatályba. Ezen változások szükségesek ahhoz, hogy a nyugdíjrendszer hosszú távon az egyensúlyt megközelítő állapotba kerüljön. Az intézkedések közül kiemelendő:

- az előrehozott öregségi nyugdíjazás korhatárának egy évvel történő felemelése, illetve igénybevétele esetén az ellátás biztosításmatematikailag indokolt mértékű korrekciója;
- az induló nyugdíjak szintjének korrigálása;
- az egyes munkakörökben eltöltött időhöz kapcsolódó karkedvezményes nyugellátás további megszerzésének megszüntetése, valamint a rokkantsági nyugdíjrendszer rehabilitációs szemléletű átalakítása;
- a korhatár alatti nyugellátások szüneteltetése keresőtevékenység esetén;
- 2006. december 31-ig át kell tekinteni a nyugdíjkorhatár, a nyugdíjak indexálása, valamint a helyettesítési ráta mértékét meghatározó szabályok jelenlegi rendszerét.

Közoktatás

A közoktatási reform célja az esélykülönbségek csökkentése, az esélyegyenlőség biztosítása, a jelentkező diszkrimináció felszámolása, az alapkészségek (írás, olvasás,

számolás, szövegértés) megerősítése, a rendszer jelenleginél hatékonyabb működésének elősegítése, az önkormányzatok társulásának ösztönzése. Ennek keretében:

- ösztönözni kell a társulások további kialakítását, melynek jogi keretei a közoktatásról szóló törvényben adóttak. 2008. augusztus 31-ig az intézményfenntartóknak a 8 évfolyamnál kevesebb évfolyammal működő általános iskolát nem önálló, hanem társintézményként kell működtetniük;
- az önkormányzati finanszírozás rendjének átalakításával a támogatás rendszerét a közoktatásról szóló törvényben meghatározott, elismert feladatokhoz viszonyítva kell meghatározni;
- meg kell szüntetni a különböző intézményfenntartók - az állami, nem állami intézmény, főváros és vidék - teherviselési arányai közötti indokolatlan különbségeket;
- új szabályozással, pénzügyi ösztönzőkkel rugalmasabb lehetőséget biztosítunk ahhoz, hogy egy intézményen belül több közoktatási feladatot lássanak el. Ez által lényegesen hatékonyabban lehet a meglévő munkaerőt kihasználni, csökkenteni lehet az önálló intézmények számát és ezzel összefüggésben a vezetők számát;
- az alapfokú művészetoktatási intézmények finanszírozásánál, a jelenleginél jobban kell differenciálni a finanszírozás rendszerét. Meg kell teremteni annak lehetőségét, hogy az alapfokú művészetoktatás beépüljön az iskolai tanórai foglalkozások keretébe, lényegesen csökkentve ezzel az önálló intézmények működtetése és finanszírozása iránti igényt;
- 2006. szeptember 1-től a munkáltató a tanítással le nem kötött időkeret terhére a kötelező óraszám felül további két foglalkozási óra megtartását rendelheti el munkaköri feladatként, külön díjazás kifizetése nélkül. 2007. szeptember 1-től a pedagógusok kötelező óraszámát két órával megemelik;
- 2006. szeptember 1-től az intézményfenntartó helyi önkormányzat koordinálhatja a pedagógusfoglalkoztatást, áttekintve az egyes intézményekben a tantárgyfelosztást, vizsgálva, hogy az egyes pedagógusoknál jelentkezik-e tanítással le nem kötött idő, míg más intézményben többletdíjazásért lát el ugyanolyan feladatot másik pedagógus;
- átalakul a közoktatás mérés-értékelés rendszere. Az országos mérési, értékelési eredményeket – amely tükrözi rangsorukat – megkapják az iskolák. Ennek figyelembevételével át kell tekinteniük az intézmény minőségpolitikai rendszerét.

Felsőoktatási rendszer

A felsőoktatási reform alapvető célja, hogy javítsa a képzés színvonalát és alkalmasabbá tegye a változó szerkezetű és nagyságú munkaerő-kereslethez való alkalmazkodásra. A reform keretében az alábbi lépésekre kerül sor:

- erősödik a teljesítménykövetelmény, a hallgatói teljesítmény alapján lehetőség lesz átjárásra az államilag finanszírozott és költségtérítéses képzés között;
- a 2007-től bevezetett fejlesztési képzési hozzájárulást (tandíj) a hallgatóknak első ízben 2008-tól kell megfizetniük az államilag finanszírozott felsőoktatásban, teljesítményösztönzővé és szociálisan célzottá válik a hallgatói támogatási és teherviselési rendszer;
- a képzési szerkezet és a finanszírozás a bolognai folyamat kibontakozásához igazodóan alakul át, új felsőoktatási finanszírozási konstrukció kerül kidolgozásra. Kialakításra kerülnek a mesterképzés képesítési követelményei;
- a felsőoktatási intézményrendszer széttagoltsága mérséklődik, a felsőoktatási intézmények száma szűkül. Szélesedhet a fenntartói struktúra, az önkormányzatok átvétel révén intézményfenntartók lehetnek;

- megváltozik az akkreditáció rendszere, európai uniós tagságunkkal összhangban az akkreditálással kapcsolatos döntésben külföldi szakemberek is szerepet kapnak;
- a minőségbiztosítási rendszer követelményei áttekintésre és szigorításra kerülnek;
- a párhuzamos képzési formák szűkítése, felszámolása megtörténik;
- csökken és szerkezetileg módosul a felvehető államilag finanszírozott hallgatói létszám (a jogász, a bölcsész, a pedagógus és a közgazdász keretszám csökken – a természettudományi, informatikai, műszaki keretszám nő). A támogatási normatívák az új létszámhoz és a költségvetési keretekhez igazodnak és kiszámíthatóvá válnak a szabályozási és finanszírozási keretek;
- kialakul a munkaerőpiaci keresletnek a képzésben résztvevők számát, a képzés jellegét és minőségét tükröző visszacsatolási mechanizmusa.

Ártámogatások

A fogyasztói árkiegészítések és az árakon keresztül nyújtott támogatások túlnyomó többségére igaz, hogy nagy társadalmi ráfordítással igazságtalan támogatási arányokat alakít ki. Az árakon keresztül nyújtott támogatásokból ugyanis az kap többet, akinek nagyobb a fogyasztása. A rendszer az erőforrások pazarló felhasználására ösztönöz, és nem szolgálja a gazdaságilag ésszerű, takarékos gazdálkodást.

Ma három nagy területen van jelentős ártámogatás:

- a gyógyszereknél, ahol a támogatás mainál hatékonyabb rendszerének kialakítására az egészségügyi reform részeként kerül sor;
- a közlekedésben, amelynek módosítására, a tarifa- és kedvezményrendszer átalakítására az új közlekedésfejlesztési koncepció keretében 2007-ben kerül sor;
- a lakossági energiafogyasztás támogatásában, amelynek legnagyobb részét a gáz árához adott tömbtarifa támogatás teszi ki.

A gázártámogatás jelenlegi – valamennyi háztartás számára jelentős támogatást biztosító – rendszerét 2006-2007-ban fokozatosan felváltja a szociális helyzetük alapján rászorulóknak, a nagycsaládosok célzott szociális támogatása. A szociális alapú támogatási rendszerben az érintett mintegy 1,2 millió család terheit a Kormány a világpiaci árnál alacsonyabb hazai kitermelési költségek alapján keletkező 70-80 milliárd forintos bányajáradék és az ezt kiegészítő 10-30 milliárd forintos költségvetési támogatás biztosításával mérsékli.

1.6 A bevételnövelő intézkedések

A Kormány helyzetértékelése, az aktuális makrogazdasági előrejelzések alapján a hiánycsökkentés programjának végrehajtásához a már meghozott, a bevételeket növelő intézkedéseken túl – a már eldöntött, de részleteiben még nem kidolgozott ingatlanadó 2008. évi bevezetésétől eltekintve – jelenleg nem látszanak indokoltnak a vállalkozásokat vagy a lakosságot terhelő további lépések.

Az adóbevételek növelésének fontos eleme, hogy 2006. szeptemberétől a kedvezményes áfakulcs 15-ről 20%-ra nő, az egyéni egészségbiztosítási járulékok mértéke és az egyszerűsített vállalkozói adó kulcsa emelkedik. Az ezek mellett meghozott intézkedések összességében szintén növelik az adóterhelést, ugyanakkor tartalmuk már az új, igazságosabb közteherviseléshez igazodó adófilozófiát is tükrözi: jobban terheli azokat az adóalanyokat, amelyek feltehetően el kívánják kerülni az adó- és járulékfizetést, az adó- és járulékalap szélesítését célozza és megszüntet indokolatlanná vált adókedvezményeket:

- Az adóváltozások jelentős része nem az adóterhek növelését, hanem az adóalap szélesítését szolgálja; bezárja, de legalábbis szűkíti a közteherviselés alóli kibújás jelenlegi kikapuit:
 - Több százezer, jelenleg feketén foglalkoztatott érdekeltségét teremti meg a járulékfizetésben az, hogy az egészségügyi reform egyik fontos állomásaként 2007-től erősödik az egészségügy társadalombiztosítási jellege.
 - Az elvárt társasági adó azoknak jelent többletterhet, akik eddig nyereségüket „elköltségelve” folyamatosan veszteségesnek mutatták vállalkozásukat, így kerülve meg az adófizetést.
 - A házipénztáradó megszünteti a személyes jövedelmek vállalkozásból való adómentes kivonásának lehetőségét.
 - A minimálbér kétszeresében meghatározott járulékalap nem a valóságosan ennél kevesebbet keresők számára fog többletterhet jelenteni, hanem csupán azoknak, akik eddig tényleges vállalkozói jövedelmüknél jelentősen kisebb összeg után fizettek közterheket, vagy munkavállalóknak a minimálbéren felüli részt szürkén, zsebbe biztosították.
- A lakosságot érintő változások bár mindenkire nagyobb terhet rónak, de fontos elemei szolgálják az igazságosabb közteherviselést:
 - A 4%-os különadót a legmagasabb jövedelműeknek kell majd fizetniük az egyéni nyugdíjjárulék alapjának felső határát meghaladó jövedelmük után.
 - Egyes adókedvezmények megszüntetése vagy korlátozása is az igénybe vételükre képes magasabb jövedelműeket érinti erőteljesebben.

Az adóváltozások összességében mintegy 2%-ponttal növelik az adóterhelést, de 2009-ben az állam adóbevételeinek GDP-hez viszonyított aránya így is alacsonyabb lesz, mint volt 2000-2001-ben. Az adórendszer változatlanóságát feltételezve és a gazdaságpolitikai szándékokkal összhangban továbbra is export- és beruházás-vezérelt gazdasági növekedés mellett a főbb adóalapok GDP-től elmaradó mértékű növekedése következtében 2009-től kis mértékben mérséklődik az adóbevétel/GDP-arány, ami a következő két évben is folytatódik. Ennél nagyobb csökkenést a hiánycél veszélyeztetése nélkül csak a kiadások előrejelzettnél nagyobb mértékű csökkentése tehetne lehetővé.

1.7 A költségvetési fegyelem és átláthatóság megerősítése

Az elmúlt évek költségvetési folyamatainak elemzése alapján a Kormány úgy döntött, hogy valamennyi, elszámolás-technikai szempontból esetleg vitatható kiadási tételt az államháztartás kiadási között mutat ki. Ennek a döntésnek a következtében a korábban az ÁAK révén PPP-konstrukcióban megvalósítani tervezett autópálya-építés költségei a konvergencia programban államháztartási kiadásként kerülnek elszámolásra.

Az államháztartási folyamatok transzparens bemutatását szolgálja az a döntés is, hogy a 2006. szeptemberi konvergencia program előrelátó módon a tőkefedezeti pillér államháztartási körön kívüli elszámolása alapján adódó államháztartási adatokat mutatja be, annak ellenére, hogy az Eurostat erre vonatkozó állásfoglalása csak 2007 tavaszától írja elő ezt a kötelezettséget.

Az elmúlt másfél évtizedben az államháztartáson kívül besorolt állami tulajdonú (elsősorban tömegközlekedési), veszteséggel működő vállalatok által felhalmozott adósságot rendszeres időközönként átvállalta az állam. A Kormány úgy döntött, hogy szakít ezzel a gyakorlattal. Az érintett cégekkel hamarosan megkötésre kerülő közszolgáltatási szerződés keretében az állam a költségvetési korlátok figyelembevételével megrendelt szolgáltatásoknak a hatékony működés költségszintje mellett számított ellenértékét teljes mértékben megtéríti, ami biztosítja, hogy az érintett cégek átszervezését követően hosszú távon is eredményesen, önfinanszírozó módon működhessenek. A strukturális átalakítások átmeneti tőkeigénye szerepel a 2007-2008.

évi költségvetési irányszámokban. Összességében az így kialakuló rendszer elkerülhetővé teszi a veszteséges működést, illetve a korábban abból adódó adósságfelhalmozást, az adósság állam által történő átvállalását.

A 2007. évi költségvetéssel kezdődően a költségvetési törvény 3 évre előre meghatározza az egyes költségvetési fejezetek (minisztériumok, országos hatáskörű szervek) kiadási előirányzatainak, illetve az ún. funkcionális bontású költségvetési céloknak forintban meghatározott összegét. Ez segítheti a költségvetési szervek, ágazatok középtávú tervezését, mert a tervezett programokat a várhatóan rendelkezésre álló forrásokhoz lehet igazítani.

A középtávú költségvetési kiadási célok tartását a fiskális szabályok mellett azok a strukturális reformok biztosítják, amelyek az állam működési rendjének átalakításával a közkiadások hatékonyságát javítják. A Kormány részletes ütemtervet dolgozott ki a strukturális átalakításokat megalapozó átfogó jogszabály-módosítások előkészítésére és bevezetésére. Ezt az ütemtervet a konvergencia program 4. fejezete tartalmazza. A Kormány negyedévente tájékoztatja a közvéleményt az ütemterv megvalósításáról és a következő időszak jogalkotási feladatairól.

A költségvetési politika hitelességének helyreállítását szolgálja a Kormánynak az a döntése, hogy a konvergencia program benyújtását követően a túlzott hiány megszüntetéséig félévente átfogó tájékoztatást ad az Európai Bizottság és a Tanács (Ecofin) részére az államháztartási folyamatok alakulásáról, és a tervezettől való eltérés esetén a költségvetési pályára való visszatéréshez szükséges intézkedési tervekről.

1.8 A költségvetési pálya biztonságos betartását szolgáló tartalékok

A költségvetési politika hitelességét nagymértékben megingatta az államháztartási hiánycélok gyakori módosítása és a módosított célok elvétele. Ennek elkerülésére a konvergencia program számos olyan biztonsági tartalékként szolgáló intézkedést tartalmaz, amelyek az egyes kiadási, illetve bevételi területeken esetlegesen jelentkező túlfutások, illetve elmaradások esetén is garantálják a tervezett költségvetési célok tartását.

Az államháztartási törvényben (Áht.) már eddig is előírt általános tartalékon túl rendszerszintű tartalékot eredményez az Áht. legutóbbi módosítása keretében létrehozott, a tárcák által megképzendő fejezeti egyensúlyi tartalék. Ez utóbbi felhasználását a Kormány – a fejezetek negyedévente kötelező jelentése alapján – csak akkor engedélyezi, ha a fejezeti kiadások és bevételek, valamint az államháztartási folyamatok egyaránt a tervezettnél megfelelően alakulnak.

További tartalékok képezhetnek a 2008-tól bevezetendő, de a bevételek között egyelőre nem szerepeltetett ingatlanadó, valamint a nyugdíjrendszer átalakítását célzó (a tényleges nyugdíjba menetel korhatárát emelő, illetve a nyugdíjmegállapítási szabályok anomáliáit korrigáló) intézkedések. Összességében 2009-re a tartalékok elérik a GDP 1%-át.

Az államadósságot és az államháztartás piaci finanszírozási igényét a programban jelzethez képest csökkenthetik a privatizációs bevételek. Szintén mérsékelheti az államadósságot a vártnál kedvezőbb gazdasági növekedés, illetve a piacok bizalmának a program hiteles megvalósítása esetén várható gyors visszaszerzése nyomán javuló költségvetési egyenleg.

A Kormány megítélése szerint a bemutatott tartalékok a reálisan számba vehető kockázatok mellett elegendő biztosítékot jelentenek. Amennyiben az államháztartási folyamatok a vártnál olyan mértékben kedvezőtlenebbül alakulnának, hogy a megképzett, illetve megképzendő tartalékok elégtelennek bizonyulnak, akkor a Kormány kész újabb intézkedések meghozatalára.

1.9 A gyors reálkonvergenciát biztosító tényezők: termelékenység és foglalkoztatás

Az egyensúly gyors megteremtése rövidtávon esetenként olyan intézkedéseket tesz szükségessé, amelyek átmenetileg lassítják a gazdasági növekedést. A Kormány feladata az, hogy ezen intézkedések mértékét minimalizálja, és ezzel párhuzamosan megindítsa a hosszú távú növekedést megalapozó reformokat.

A termelékenység nemzetközi összehasonlításban akkor javul, ha az egy munkavállaló által előállított hozzáadott érték gyorsabban emelkedik, mint más országokban. Az elmúlt évtizedben a magyar gazdaság gyors átalakulása lehetővé tette a termelékenység dinamikus növekedését, mert a korábbi versenyképtelen ágazatok helyett korszerű iparágak jöttek létre. Ebben nagy szerepe volt az 1990-es évektől követett gazdaságpolitikának, amely az induló vállalkozások támogatása, a privatizáció és a működőtőke-bevonás ösztönzése révén nagymértékben segítette a technológiai korszerűsítést is. A Kormány továbbra is kiemelten kezeli a hazai vállalkozások fejlesztési kezdeményezéseinek és a működőtőke-beáramlásnak az uniós szabályozáshoz illeszkedő, testre szabott támogatási elemeket tartalmazó csomagokkal és egyablakos ügyintézésrel való ösztönzését.

Az elmúlt másfél évtizedben végrehajtott privatizáció nagyban hozzájárult a magyar gazdaság modernizációjához, a vállalatirányítás korszerűsödéséhez és a regionális szinten is kiemelkedő működőtőke-beáramlásához. A Kormány folytatja a még állami kézben lévő vállalatok magánkézbe adását. A következő időszak tervei között szerepel többek között a MOL Nyrt.-ben és a Földhitel és Jelzálogbank Nyrt.-ben megmaradt állami tulajdonrész, valamint a MALÉV Zrt. értékesítése.

A termelékenység emelkedését a tőkeállomány növelése és korszerűsítése, a beruházási hányad növekedése segíti. A beruházások növekedésére a gazdaságpolitika főleg közvetett módon, a gazdasági stabilitás növelésével, kiegyensúlyozott jövedelem- és költségvetési politikával, az állami szolgáltatások minőségének javításával, a vállalkozói adminisztratív terheket növelő szabályozások deregulációjával, az üzleti és innovációs környezet erősítésével, a fizikai és humán infrastruktúra fejlesztésével tud hatni, de egyes támogatási programoknak, adókedvezményeknek is lehet szerepe.

A versenyképesség fejlesztésére koncentráció agrárpolitikának és a közös agrárpolitika bővülő forrásainak köszönhetően technológiai és termelési szerkezetváltás megy végbe az agráriumban.

Az üzleti környezet javítását, az adminisztráció csökkentését szolgálja a dereguláció és a hatósági eljárások egyszerűsítése. Az új cégtörvény már 2006 közepétől egyszerűsíti és gyorsítja a kisebb társaságok bejegyzését és 2007 végéig 7 napra csökkenti a cégbejegyzés eljárási idejét.

Az úthálózat-fejlesztési program a gyors logisztikai kapcsolatokat igénylő vállalkozások letelepedését és a munkaerő mobilitását növelheti. A különböző környezetvédelmi célú beruházások hozzájárulnak a termelékenység- és hatékonyság-növeléshez, az energiafüggőség csökkentéséhez, valamint a befektetési környezet javításához.

A termelékenység gyors növekedése mellett a tartós felzárkózáshoz az utóbbi két évben már növekvő, de nemzetközi összehasonlításban igen alacsony munkaerőpiaci aktivitás és foglalkoztatás növelésére van szükség. A programidőszak második felére a célzott programok és a meginduló reformok (szak- és felsőoktatás, nyugdíjrendszer) is hozzájárulhatnak az aktivitás növekedéséhez. A foglalkoztatás növeléséhez a munkát terhelő adók és járulékok súlyának csökkentése – ezzel párhuzamosan a munka költségét nem növelő (indirekt és vagyoni típusú) adók részarányának növelése –, azaz az adó- és járulérendszer szerkezeti újragondolása is szükséges.

A szakképzés intézményrendszerének költséghatékonyabbá tétele érdekében összesen 16 térségi integrált szakképző központ (TISZK) jött létre. A szakképzés tartalmának és szerkezetének megújítása érdekében elkészült az új, moduláris Országos Képzési Jegyzék (OKJ), amelyben a szakképesítések száma jelentősen csökkent. 2007-től az

uniós források felhasználásával a Kormány folytatni kívánja a képzés-kínálat szerkezetének és intézményi struktúrájának átalakítását.

A pályakezdő fiatalok elhelyezkedésének segítése érdekében 2005. végén a Kormány elindította a START Programot, aminek keretében a pályakezdőt foglalkoztató munkáltatótól a Munkaerőpiaci Alap a foglalkoztatás első és második évében a járulékfizetési kötelezettség egy részét átvállalja.

A felnőttképzésben résztvevők alacsony arányának emelését célozza a „Lépj egyet előre” program, ami az alacsony iskolai végzettségű és az idősebb munkavállalók egész életen át tartó tanulását kívánja fejleszteni a részvételi díjak költségvetési átvállalásával és a résztvevők pénzügyi támogatásával.

Az effektív nyugdíjkorhatár emelkedésével az elmúlt időszakban nőtt az idősebb korosztályok aktivitása. A Kormány 2004-ben érdemi prémiumot vezetett be: a nyugdíjkorhatár betöltése után ledolgozott hónap a nyugdíj 0,5%-os (éves szinten 6%-os) növekedését vonja maga után. A nyugdíjkorhatár eléréséig való munkában maradáshoz várhatóan ösztönzi, hogy a korhatár előtti nyugdíjba vonulás esetén alkalmazott korrekció mértéke fentiekkel szimmetrikusan fog alakulni. Az idősebbek alkalmazását ösztönzi, hogy az 50 éven felüli munkanélküliek foglalkoztatása után a munkaadók járulékfizetési kedvezményt vehetnek igénybe.

A Kormány kiterjeszti a korábban csak pályakezdők számára indított START programot az idősebb munkavállalókra, aminek keretében a munkáltatótól az első évben a Munkaerőpiaci Alap teljes egészében, a második évben pedig részben átvállalja a járulék megfizetését. További tervezett lépés az 50 év felettek után járó járulékkezdmény adminisztrációjának egyszerűsítése.

A népességben belül a nők gazdasági aktivitása alacsonyabb, ezen belül is legjelentősebb az elmaradás a 20-30 éves korosztály esetében, ezért kiemelten fontos a kisgyermekes nők munkavállalását ösztönözni. Ennek érdekében tett lépés, hogy 2006. január 1-jétől korlátlanul vállalható munka a GYES megtartása mellett a gyermek egyéves korát követően.

A nők aktivitásának növelését is támogatja a START program kiterjesztése (START Plusz), aminek keretében a GYES-ről, GYED-ről, GYET-ről és ápolási díjról visszatérők alkalmazása esetén a járulék egy részét átvállalja a munkáltatótól a Munkaerőpiaci Alap, valamint e csoport esetében is egyszerűsödik a járulékkezdmény adminisztrációja.

A START Extra program célja, hogy az életkoruk vagy hátrányos helyzetű térségben lévő lakóhelyük miatt tartósan munkanélküliek munkavállalását segítse a munkáltatótól az első évben teljes egészében, a második évben pedig részben átvállalt járulékfizetéssel.

A munkanélküli ellátás 2005 végi átalakítása kételemű álláskeresői támogatássá a mielőbbi elhelyezkedést segíti:

- az intenzív álláskeresői és a foglalkoztatási szolgálattal való szoros együttműködés feltételével nyújtott álláskeresői támogatás a folyósítás első szakaszában a korábbi jövedelemhez jobban igazodik, majd egy alacsonyabb szintre csökken;
- az álláskeresői járadékban részesülő elhelyezkedése esetén is megkaphatja a hátralévő összeg felét; az álláskeresői segély mellett pedig – annak szüneteltetése nélkül – lehet alkalmi munkát végezni.

Az Állami Foglalkoztatási Szolgálat bázisán 2007-től kialakítandó egyablakos rendszer a munkával nem rendelkezőket először az elérhető álláslehetőségekkel, álláskeresői segítő szolgáltatásokkal ismerteti meg, és csak abban az esetben válnak jogosulttá a szociális ellátásokra, ha nincs lehetőségük azonnal munkába állni.

Több támogatott, kedvezményes kamatozású hitelprogram (Mikrohitel Program, Széchenyi Kártya, „Sikerős Magyarországért” Vállalkozásfejlesztési Hitelprogram), valamint tőkeprogramok segítik a nagy vállalkozásokkal szembeni kedvezőtlenebb adottságok javítását a legnagyobb foglalkoztató mikro-, kis- és középvállalkozásoknál.

2. Makrogazdasági célok és prognózis

A gazdasági stratégia hosszabb távú célja továbbra is a modernizáció, a gazdaság felzárkóztatása az EU-15-re jellemző átlagokhoz, de rövidtávon az egyensúly helyreállítása a legfontosabb feladat. Az egyensúly helyreállítása értelemszerűen csökkenti a belföldi keresletet, ezért makrogazdasági pályánk jelentősen eltér az előző programban bemutatottól.

A legutóbbi időszak gazdasági folyamatai továbbra is azt mutatják, hogy a reálnövekedés szerkezete egészséges, alapvetően az export és a beruházások bővülése húzza a gazdaságot. A növekedés az idei évben várhatóan meghaladja a 4 százalékot annak ellenére, hogy az év második felétől hatályba lépő egyensúlyjavító intézkedések némileg lassítják a növekedést. Hosszabb távon a fő cselekvési irányok közül továbbra is meghatározó jelentőségű a foglalkoztatás bővítése, a versenyképesség és a tőkevonzó-képesség erősítése.

2.1 Külső feltételek

A nemzetközi környezet hosszú távú előrejelzéséhez a konvergencia programban az Európai Bizottság 2006. tavaszi prognózisát vettük alapul, melyhez figyelembe vettük az azóta eltelt hónapok változásait. A világgazdaság robosztus növekedése 2006 során feltevésünk szerint folytatódik, bár a monetáris szigorítások és a továbbra is változékony olajárak következtében 2006 második felében várhatóan kisebb ütemben. A jelentős világgazdasági növekedés a világkereskedelem erőteljes bővülésével jár az elkövetkező években.

A folyamatosan javuló üzleti és fogyasztói várakozások alapján arra következtetünk, hogy az Európai Unióban 2006 második felében is folytatódik a növekedés erősödése. Irányadónak tekintjük a Bizottság prognózisát, mely 2,3%-os növekedést jelez előre az idei évben. 2007-ben a német konszolidációs csomag miatt várhatóan az Európai Unió növekedése is mérséklődik. Ugyanakkor a magyar export szempontjából egyre meghatározóbb új EU tagállamokban az előrejelzési horizont egészében tartósan magasabb növekedésre lehet számítani, mint a régi tagállamokban.

A növekedési előrejelzés terén kockázatot jelent az olajárak esetleges további emelkedése. Július közepén, a Közel-Keleten kiéleződő feszültségek hatására tovább emelkedett az olaj ára, egy hosszabb ideig tartó háború a térségben tovább súlyosbíthatja a helyzetet. Az Egyesült Államokban a fogyasztói árindex utóbbi időben tapasztalt növekedése ugyanakkor ráirányította a figyelmet arra, hogy a növekvő kapacitás-kihasználtság okozhat inflációs kockázatokat. A globális fizetési mérleg egyensúlytalanságok sem javultak, és megmaradtak továbbra is hosszú távon érvényesülő bizonytalansági tényezőként.

2.2 Ciklikus folyamatok

A GDP növekedési üteme 2004-ben lényegesen magasabb volt az előző évek átlagos növekedésénél. Ez azt eredményezte, hogy az aktuális kibocsátás 2004-ben a potenciális kibocsátás fölé került, így a kibocsátási rés pozitívvá vált, és ez a helyzet megmarad 2006-ig. Az alap-előrejelzés szerint az egyensúlyjavító intézkedések hatására 2007-2008-ban az aktuális növekedés jelentősen lelassul, a kibocsátás szintje a potenciális kibocsátás alá süllyed. Mindezek következtében 2007-re a kibocsátási rés negatívvá válik, 2008-2009-ben elérheti a potenciális kibocsátás -2 százalékát. Az aktuális növekedési ütem 2009-től a 2007 előtt jellemző szintre emelkedik, de a kibocsátás szintje 2011-ig még nem éri el a potenciális kibocsátás szintjét, a kibocsátási rés enyhén negatív marad².

² Az Európai Bizottság módszertani ajánlásának megfelelően a potenciális GDP becslése a Cobb-Douglas termelési függvény alapján készült.

Korábbi számításainkhoz képest a kibocsátási rés jelentősen, a potenciális növekedés kismértékben változott. A módosulásnak három oka van:

- a korábbiakban a számítások a régi, FISIM szétosztása nélküli idősorra készültek;
- időközben a KSH 2004. évi GDP tényszámai jelentősen felfelé módosultak;
- az egyensúlyjavító intézkedések hatására a 2007–2008 közötti időszakra vonatkozó előrejelzés jelentősen eltér a korábbtól.

A konvergencia program előző változatában azzal számoltunk, hogy a potenciális kibocsátás növekedése az előrejelzési időszakban négy százalék lesz, a kibocsátási résre pedig nullához közeli, bár negatív értéket adtak számításaink. Jelenlegi számításaink szerint a potenciális növekedés 0,1-0,2 százalékponttal alacsonyabb³ az előző programban bemutatottnál, annak ellenére, hogy ezen belül a FISIM szétosztása önmagában nagyobb növekedést okoz.

Ciklikus folyamatok

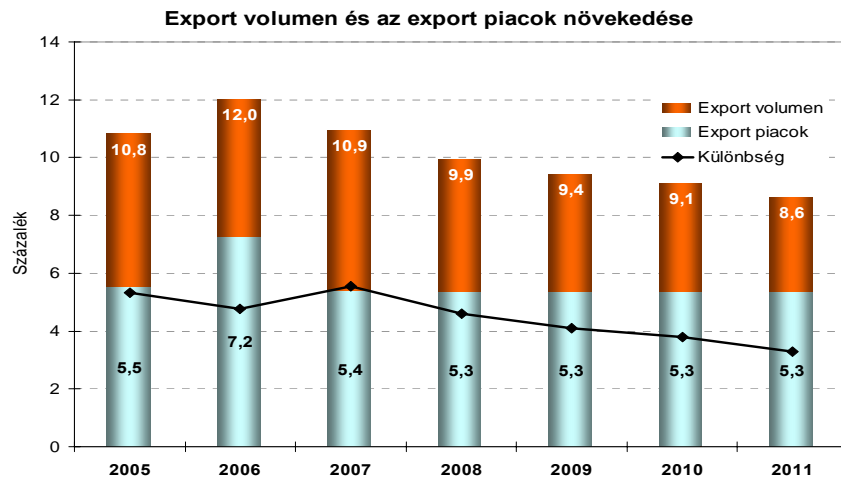
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
GDP 2000. évi áron (növekedési ütem, %)	4,1	4,1	2,2	2,6	4,1	4,3	4,6
Potenciális GDP (növekedési ütem, %)	4,1	4,0	4,0	3,9	3,9	3,8	3,9
Tényezők:							
Munka	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,2	0,3
Tőke	2,0	2,0	2,0	1,9	1,9	2,0	2,0
Teljes tényező termelékenység (TFP)	1,7	1,7	1,6	1,6	1,5	1,5	1,5
Kibocsátási rés	1,1	1,2	-0,6	-1,9	-1,7	-1,2	-0,4

2.3 Külgazdaság

A magyar exportpiacok keresletének előrejelzésekor az exportunk szempontjából meghatározó 10 fejlett ország és az 5 legfontosabb kelet-európai partnerünk importkeresletét vettük figyelembe. Ennek alapján exportpiacaink 2006-ban jelentősebb mértékben, 2007-2011 folyamán pedig közepes dinamikával bővülnek majd.

A növekedés fő húzóerejét a következő években a beruházások mellett továbbra is az exportnövekedés jelenti. Az export-előrejelzés alapvetően a külső kereslet prognózisán alapul. A magyar export növekedése évek óta meghaladja exportpiacaink bővülését, de az ütemkülönbség a felzárkózás folyamatában hosszabb távon várhatóan csökkenni fog. Az EU-15 országok – különösen Németország – mellett a kivitelben az elmúlt években jelentősen növekedett az új tagországok és az Unión kívüli európai országok részesedése.

³ Ennek oka részben a Bizottság által ajánlott módszer, ami a potenciális GDP-t az aktuális előrejelzéshez igazítja.

2.4 Foglalkoztatás

2006-2008 között a makrogazdasági egyensúly megteremtése, a költségvetési hiány csökkentésére irányuló intézkedések, a reformok megindítása áll a Kormány stratégiájának középpontjában, amely rövidtávon a munkaerőpiaci helyzet alakulását is alapvetően befolyásolja.

2007-2008 között a költségvetési szektorban jelentősebb létszámcsökkenés következik be, és a versenyszférában is csak mérsékelt növekedés prognosztizálható. A kiigazítás időszakában a munkaerőpiaci helyzet tekintetében a Kormány célja az, hogy a foglalkoztatás szintje ne csökkenjen. Az időszak második felére – 2009-2011-re – a már korábban említett intézkedések hatására megteremtődnek a foglalkoztatás jelentősebb növekedésének a feltételei. E három év alatt a 15-64 éves korosztály aktivitási rátája várhatóan a 2008. évi 62,1%-ról – majdnem két százalékponttal – 63,9%-ra bővül.

Foglalkoztatási adatok

változás %-ban

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Foglalkoztatottak száma	0,0	0,3	0,0	0,3	0,7	0,7	0,9
Termelékenység növekedése	4,0	3,8	2,2	2,3	3,3	3,6	3,7
Munkanélküliségi ráta,%	7,2	7,3	7,5	7,4	7,3	7,2	7,2
Aktivitási arány, %	61,4	61,7	61,9	62,1	62,6	63,3	63,9
GDP növekedése	4,1	4,1	2,2	2,6	4,1	4,3	4,6

2.5 Jövedelempolitika, fogyasztás

A kis nyitott magyar gazdaságban a külső versenyképesség fenntartásához a termelékenység változásával összhangban lévő bérnövekedésre van szükség. 2001-2003 között a termelékenység növekedését jelentősen meghaladta a bérnövekedés. 2004-től kezdett újra összhangba kerülni a bér és a termelékenység növekedése, amit segített a költségvetési szférában alkalmazott visszafogott bérpolitika, de az egyensúlyi növekedést alátámasztani tudó szintek kialakulásához ennek folytatására van szükség.

Összhangban az infláció mérséklődésével az Országos Érdekegyeztető Tanács 2006-ra a versenyszférára viszonylag alacsony, 4-5%-os bruttó átlagkereset növekedésben állapodott meg. Az eddigi adatok alapján az ajánlás jelentősen túlteljesül, az éves bérnövekedés ebben a szférában 7-8%-os lesz. Így, a számítottnál magasabb infláció ellenére, 3-4%-os reálbér-növekedés valósul meg. A költségvetési szférában a bruttó átlagkeresetek ennél kisebb mértékben, 5-6%-kal, az előirányozottnak megfelelően nőnek. Az év elején közel 10%-kal nőtt a kötelező minimálbér és júliustól életbe lépett a középfokú végzettségűek magasabb bérminimuma.

Az elfogadott kiigazító intézkedések ebben az évben számottevően még nem befolyásolják a jövedelmet és a fogyasztást. A háztartások fogyasztása 2006-ban kb. 2,5%-kal nő. 2007-ben azonban a megemelt adó- és járulékkulcsok, az átmenetileg gyorsuló infláció, valamint a költségvetési szférában érvényesülő megtakarítások a reáljövedelem és fogyasztás csökkenését okozzák.

A versenyszféra jövő évi béremelésére vonatkozó tárgyalások még nem kezdődtek el. Jelentős kockázattal lehet előrejelezni, hogy a vállalkozások és a háztartások hogyan reagálnak a különböző intézkedésekre, és a várakozások hogyan befolyásolják a fogyasztási, megtakarítási hajlandóságot, ezért a program a legvalószínűbbnek tekinthető alappálya mellett a 3.5. alfejezetben alternatív pályákat is bemutat. Előzetes prognózis szerint az egy keresőre jutó reálbér mintegy 4%-kal, a háztartások fogyasztása kb. 1%-kal fog csökkenni 2007-ben 2006-hoz képest.

Jelenlegi számításaink szerint 2008-ban további jövedelem-elvonásra már nem lesz szükség, a 2007-ben kialakuló színvonal fenntartható lesz, a fogyasztás ekkor már nem csökken. 2009-2011-ben, amikor a gazdasági fejlődés visszatér a normális pályára, és a GDP növekedése 4% felett lesz, a dinamikusabb bérnövekedés és mérsékelt infláció mellett a reálbérek és a fogyasztás évi 2-3%-kal emelkedhetnek.

2.6 Beruházások

A fejlett európai gazdaságokhoz mielőbbi felzárkózást biztosító gyors gazdasági növekedés fenntarthatóságának fontos követelménye a hazai tőkeállomány folyamatos bővülése és megújulása. Az egy főre jutó külföldi működőtőke-befektetéseket tekintve Magyarország vezető szerepet tölt be a kelet-közép-európai régióban.

A gazdaságpolitika alapvető célja nem változott: a magyar gazdaság tőkevonzó képességének további javítása, illetve a már megvalósult külföldi beruházások integrációjának elmélyítése továbbra is prioritást élvez.

A vállalati szektorban a befektetési környezet továbbra is kedvező marad, ezt biztosítja a folyamatosan bővülő infrastruktúra, számos beruházás-ösztönző program, az adminisztráció egyszerűsítése, a piac igényeihez igazodó szakképzési rendszer kialakítása. Ugyanakkor az adózási környezet változása és a belső kereslet mérséklődése negatívan érinti a vállalatok beruházási hajlandóságát. Lefelé irányuló kockázatot jelenthet az elkövetkező időszakban a vállalati beruházásoknál az energiahordozók tartósan magas ára is.

Az intézkedések és az átmenetileg megugró infláció hatására a háztartások rendelkezésre álló jövedelme mérséklődni fog, így a beruházási célra rendelkezésre álló saját források is csökkennek. Ugyanakkor a lakáshiteleknél igénybe vehető adókedvezmény szigorítása megdrágíthatja a hitelfelvételt. Valószínűsíthető, hogy a lakosság beruházási aktivitása az elkövetkező három évben kismértékben csökken, 2009-től azonban a kedvezőbb jövedelmi kilátások következtében a lakásépítési kedv ismét megélnkülhet.

A nemzetgazdasági beruházásokon belül az elkövetkező években az infrastrukturális beruházások továbbra is jelentős szerepet játszanak. Az intenzív útépitéseknek köszönhetően számos nagyberuházás megvalósulása van folyamatban, közöttük több a kevésbé fejlett régiókban, jelentős mértékben hozzájárulva ezen régiók felzárkóztatásához. Az infrastrukturális területeken részben az EU források felhasználásával az állami beruházások növekedni fognak, ugyanakkor más területeken – alapvetően az intézményi körben – a fiskális konszolidáció következtében az állami beruházások növelésére nem lesz lehetőség.

Az úthálózat-fejlesztésen kívül számos nagyberuházási fejlesztés valósul meg 2009-2011 közötti időszakban, melyek hosszú távon fenntartható gazdasági növekedést generálnak és hozzájárulnak a foglalkoztatás bővüléséhez. Ilyenek a Magyarország logisztikai központtá válását elősegítő fejlesztések, a logisztikai központokhoz és egyéb gazdasági infrastruktúrához vezető közlekedési infrastruktúra hiányzó kapcsolati elemeinek

(iparvágányok, bekötő utak) megépítése, illetve korszerűsítése, regionális úthálózat, kikötők, dunai hajózóút fejlesztése, fő nemzetközi vasútvonalak korszerűsítése egészen az országhatárig, a Ferihegyre vezető gyorsvasút kiépítése, az agrárenergetika és a megújuló energiaforrások területén megvalósuló beruházások és az egészségügyi infrastruktúra fejlesztése. A mezőgazdaság szerkezetváltását és a vidékfejlesztést szolgáló forrásoknak köszönhetően számos hátrányos helyzetű területen működő mikro- és kisvállalkozás is fejlesztési forrásokhoz juthat.

2007-2008 között a korábbi éveket jellemző beruházási dinamika 2-4% körülire lassulhat, 2009-től kezdve azonban a növekvő uniós források felhasználásával egyre nagyobb szerepet játszó fejlesztéseknek köszönhetően újra megélnéülhet a beruházási hajlandóság. A beruházási hányad 2009-re eléri, 2011-ben már több mint egy százalékponttal meghaladja a kohéziós országokra jellemző 25%-os szintet.

2.7 A növekedés összetevői

A fiskális konszolidáció miatt 2006-2008 között a belföldi kereslet (belföldi felhasználás) növekedése erőteljesen lelassul. A nagyrészt 2007-ben ható intézkedések hatására a lakosság fogyasztása átmenetileg mérséklődni fog. A közösségi fogyasztás a Gripen beszerzés miatt 2006-ban még jelentősen növekszik, azt követően a takarékosabban működő közigazgatás következményeként már visszaesés prognosztizálható. A beruházások növekedése is elmarad az előző években tapasztalttól.

Az alacsonyabb belföldi kereslet a vállalatokat expanzív exportpolitikára ösztönzi, így a korábbi éveket jellemző 10 százalékos körüli exportdinamika is tartós maradhat. Ugyanakkor a gazdaság import-felhasználása a belső kereslet lassulásának köszönhetően az exporténál jóval alacsonyabb ütemben növekszik. Mindezek következtében a külső egyensúlyi mutatók javulnak, és a külső finanszírozási igény 2009 végére fenntartható mértékűre mérséklődhet.

2009-től a belföldi felhasználás valamennyi eleme növekedni fog. A növekedés szerkezete kedvező marad, az export mellett ismét a beruházási dinamika lehet a fő húzóerő, míg a háztartások fogyasztása folyamatosan bővül. Így újra dinamikusán, az EU források felhasználásával évi 4% felett bővíthet a gazdaság.

A GDP összetevői	változás az előző évhez %-ban						
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Háztartások fogyasztása	1,4	2,4	-0,9	0,0	1,5	2,5 - 3	kb. 3
Közösségi fogyasztás	-0,9	4,4	-1,7	-4,6	1,1	1,5 - 2	1,5 - 2
Bruttó állóeszköz-felhalmozás	6,6	6,6	2,1	3,7	7,0	5 - 6	5 - 6
Belföldi felhasználás	0,8	2,0	-0,2	0,5	3,1	kb. 3,5	3,5 - 4
Kivitel (árúk és szolg.)	10,8	12,0	10,9	9,9	9,4	8 - 10	8 - 10
Összes kereslet	5,3	6,7	5,3	5,4	6,5	6 - 7	6 - 7
Behozatal (árúk és szolg.)	6,5	9,5	8,5	8,0	8,8	7 - 9	7 - 9
GDP	4,1	4,1	2,2	2,6	4,1	4,2 - 4,5	kb. 4,5

2.8 Külső egyensúly

2007-től a csökkenő fogyasztás és a magas importigényű vállalati beruházások mérsékeltebb növekedése következtében a gazdaság import-felhasználásának növekedése mérséklődik. 2009-ig összességében az exportnál 1,5-2 százalékponttal lassabb importbővülés várható; a következő években az import növekedése 0,5-1 százalékponttal marad el az exportétól. A külkereskedelmi mérleg jelentősen, évi 0,5-1 milliárd euróval javul, 2011-re pedig közel kerül az egyensúlyhoz.

A folyó fizetési mérlegben a korábbi évekhez hasonlóan folytatódik a reálgazdasági folyamatokból eredő egyensúlyjavulás; a szolgáltatások aktívumának növekedése

várható. A külföldi tőke profitja várhatóan növekedni fog, melynek egy része újra befektetésre kerül a gazdaságba. A jövőben a folyó fizetési mérleg hiányának alakulását az áruk és szolgáltatások egyenlegének változása határozza meg: 2007-ben már aktívum képződik az áru és szolgáltatások forgalmában. 2008-tól az aktívum évente 0,5-1 milliárd euróval nő; GDP-arányosan a javulás mértéke a 2005. évi -1,3%-hoz képest 2009-re 4%, 2011-re több mint 5%. A folyó fizetési mérleg hiánya GDP-arányosan évente átlagosan 1-2 százalékponttal mérséklődik: 2005. évi 7,4%-ról 2009-re kb. 3,5%-ra, 2011-re 2%-ra csökken. E javulás középtávon lehetőséget teremt az egészséges, egyensúly-javító és -őrző növekedésre.

A növekvő EU-tőketranszferek következtében a finanszírozási szükséglet nagyobb mértékben csökken, mint a folyó mérleg hiánya. Az éves finanszírozási szükséglet a GDP százalékában a 2005. évi közel 6,6%-ról 2009-re kb. 1,5% alá mérséklődik; 2011-ben a növekvő EU-transzferek már teljes egészében finanszírozzák a folyó fizetési mérleg hiányát. A finanszírozás struktúrája is változik: az adóssággeneráló finanszírozás az állam finanszírozási szükségletének csökkenésével visszaszorul. Ezzel egyidejűleg a nem adóssággeneráló finanszírozás aránya nő, mértéke 2008-ban már meghaladja a finanszírozási szükségletet. Mindezek következtében az eladósodási folyamat megáll, és 2008-tól csökken az ország nettó külföldi adóssága. A nettó külföldi működőtőke-befektetések mértéke a GDP 3%-a körül várható.

	a GDP %-ában						
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Folyó fizetési mérleg hiánya	7,4	7,9	5,9	4,4	3,6	kb. 3	kb. 2
Tőkemérleg EU-transzferekkel	0,8	0,8	1,7	2,2	2,2	kb. 2	kb. 2
ebből: EU-transzfer	0,6	0,7	1,6	2,1	2,1	kb. 2	kb. 2
Külső finanszírozási igény	6,6	7,1	4,2	2,2	1,4	0,5-1	kb. 0
Adóssággeneráló finanszírozás	2,7	2,4	0,8	-1,3	-2,1	-2,5--3	-3,5--4
Nem adóssággeneráló finanszírozás	3,9	4,7	3,4	3,5	3,5	kb. 3,5	3,5-4
ebből: nettó működőtőke befektetés	4,4	4,4	3,0	3,0	3,0	3-3,5	3-3,5
ebből: visszaforgatott jövedelem	2,0	2,2	2,2	2,3	2,3	2-2,5	2-2,5

2.9 Infláció

Magyarországon az elmúlt időszakban bekövetkezett inflációcsökkenés némiképp mesterséges volt, hiszen abban a szigorú monetáris politika mellett fontos szerepet játszottak a világpiacon áralakulástól és a költségszintektől elmaradó hatósági áremelkedések és az indirekt adók csökkentése is. Az így kialakult értékhez képest az infláció az elkövetkezendő időszakban átmenetileg emelkedni fog. Ebben a költségvetési pozíció javítását célzó intézkedéseknek van meghatározó szerepük. A magas olajár az energiatermelő ágazatok, üzemanyagok esetében közvetlen árszintemelő hatással jár, ami inflációs nyomást okoz a gazdaság más szektoraiban is. Az elmúlt időszakban gyengébbé vált forint is növeli a felfelé irányuló inflációs kockázatot. E hatásokat fékezi viszont a lakossági fogyasztás, kereslet várható lassulása.

A pénzügyi egyensúly fenntartása érdekében sor került a kedvezményes áfa-kulcs emelésére. Ez az élelmiszerek széles körénél, valamint több alapvető szolgáltatásnál jelent áremelési tényezőt. Elsősorban az előbbi esetben a keresleti korlátok és a kereskedelmi verseny eredményeképp csak részleges áthárulásra számíthatunk. Több hatósági áras szolgáltatásnál (pl. villamos energia, földgáz) részben a szükséges költség-felülvizsgálat, részben az ártámogatási rendszer átalakítása miatt emelkednek a lakossági fogyasztói árak.

A 2005. decemberi konvergencia programban kitűzött inflációs pálya jelentős módosításra szorul. Ez év végéig az infláció 5–6%-os mértékűre emelkedik, az éves átlagos ráta pedig 3,5% körül alakulhat 2006-ban. További kormányzati intézkedések (pl. az ártámogatás szűkítése a távolsági közlekedésben, gyógyszer-támogatások szigorítása, lakossági gázár-támogatás átalakítása) döntően 2007-ben emelik a fogyasztói árszintet. A lakosság jövedelmi pozíciójának kedvezőtlenebbé válása és a kereslet gyengülése várhatóan deflációs tényezőként lesz jelen, amelyet a kínálati oldal alkalmazkodóképessége és az erős kereskedelmi verseny is segít. Mindezek együttes eredményeként 2007 első felében az infláció átmenetileg 7% fölé emelkedik, majd az év második felében mérséklődik, így az éves átlagos drágulási ütem 6-6,5% között prognosztizálható.

A megerősödő hitelességű kormányzati politika, a termelékenységgel összhangban álló bérnövekedést biztosító jövedelempolitika, valamint az inflációs célkitűzés rendszerét alkalmazó monetáris politika eredményeként az inflációs várakozások megítélésünk szerint moderáltak maradnak. Ennek eredményeként az infláció átmeneti gyorsulás után gyorsan csökken és 2008-ban 3,3% körüli éves mértékre mérséklődik, az új egyensúlyi helyzet megteremtésével párhuzamosan pedig 2009-től az inflációs pálya az eredeti trendnek megfelelő és az inflációs célt teljesítő módon áll helyre.

Infláció	évi átlagos változás %-ban						
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Fogyasztói árak	3,6	3,5	6,2	3,3	3,0	2,5–3	2,5–3

A liberalizáció és a piacokonform szabályozási gyakorlat követelményei miatt a központi kormányzat közvetlen árbefolyásolási (és általában piacbefolyásolási) szerepe a következő években csökken, reguláció csak szűk körben – jellemzően a természetes monopóliumokra kiterjedően – marad fenn. Az energiaszektorban 2007-ben létrejönnek a teljes piacnyitás szervezeti és jogi feltételei.

2.10 Monetáris és árfolyampolitika

A jegybanktörvény értelmében a jegybank elsődleges feladata az árstabilitás elérése és fenntartása. A monetáris politika 2001 közepétől az inflációs célkövetés rendszerében működik, amit egy széles sávós rögzített árfolyamrendszer egészít ki, a forint árfolyama az euróval szemben +/- 15%-os sávban ingadozhat. Az árfolyamsáv korlátai mellett az inflációs célok – a tiszta inflációs célkitűzés esetéhez képest fokozott mértékben – csak a költségvetési politika támogatásával érhetők el. Az eszköztár lényegében harmonizált az Eurórendszer (Eurosystem) által alkalmazottal, azzal a különbséggel, hogy az MNB aktív helyett passzív oldali szabályozást alkalmaz. A magánszektor eladósodottsága nőtt, de a kamatcsatorna közvetlen hatását gyengíti az, hogy a hitelállomány túlnyomórészt devizahitelekkel bővül. A monetáris politika közvetett hatása az árfolyam és – egyre növekvő mértékben – az inflációs várakozások befolyásolásán keresztül érvényesül. A jegybank inflációs hitelessége az elmúlt években javult.

A forint árfolyama az ingadozás sávjának kiszélesítését követően az elmúlt év őszéig – a 2003. évi kilengésektől eltekintve – kifejezetten stabilan alakult. Ezt követően az árfolyam gyengülni kezdett, de rövid ideig tartó kivételektől eltekintve a forint továbbra is a sáv erős oldalán tartózkodott. Az utóbbi időszakban lezajlott folyamatnak külső és belső okai egyaránt vannak. A külső okok között említhető az, hogy az amerikai kamatemelések nyomán csökkent a kockázatvállalási hajlandóság, a nemzetközi befektetési környezet érzékenyebben reagál az egyes országokban érzékelhető egyensúlytalanságokra. A valuták árfolyamának változásában a nemzetközi fejlemények mellett egyre nagyobb súlyt kapott az illető ország gazdasági folyamatairól alkotott piaci vélekedés. Magyarország esetében a gazdaság egyensúlyi helyzete – az államháztartás és a fizetési mérleg megnövekvő hiánya – negatív befektetői reakciókat váltott ki.

Az elmúlt időszak kedvező dezinflációs fejleményei lehetővé tették, hogy az évenkénti inflációs célok helyett a Kormány és az MNB a 2007-2009-es időszakra a felzárkózó magyar gazdaság számára árstabilitással konzisztens 3%-os középtávú inflációs célt tűzzön ki. Az egyensúly helyreállítását célzó intézkedések hatására átmenetileg megnövekvő infláció mértéke 2008-ra már ismét közel kerülhet a középtávú célhoz a megindult monetáris szigorítás nyomán. A középtávú inflációs célt a jegybank és a Kormány az ERM II árfolyamrendszerbe történő belépéskor – amennyiben az inflációs konvergencia kritérium teljesítése azt szükségessé teszi – felülvizsgálja.

A konvergencia pálya fontos állomása az ERM II belépés. A monetáris politika az ERM II-ben is a kitűzött inflációs célok elérésére fog törekedni. Az ERM-II-be való belépés szükséges feltétele a költségvetési politika hitelességének helyreállítása, amit az árfolyamingadozás jelentős mérséklődése, valamint a forint- és devizahozamok közötti különbség (felár) tartós mérséklődése jelez. Ehhez a 2007. évi költségvetési célok teljesülése, valamint a konvergencia programnak megfelelő 2008. évi költségvetés elfogadása mindenképpen szükséges.

3. Államháztartás

Mint ahogy a bevezető jelzi, a program az államháztartási adatokat a nyugdíjrendszer kötelező tőkefedezeti pillére nélkül mutatja be, ezért az államháztartás hiányára és adósságára vonatkozó adatok magasabb szinteket tartalmaznak. A változás statisztikai jellegű, az emiatt bekövetkező hiány- és adósságnövekedés nem jár makrogazdasági hatással.

A nyugdíjreform hatása

a GDP %-ában

	2005	2006	2007	2008	2009
Az államháztartás egyenlegére	1,4	1,5	1,7	1,6	1,6
A bruttó államadósságra	4,0	4,8	5,7	5,7	6,4

3.1 Az államháztartás 2006. évi helyzete

A 2006. évi költségvetési törvény alapján a kormányzati szektor ESA95 szerinti tervezett hiánya a GDP 6,1%-ának (nyugdíjkorrekcióval 4,7%-ának) felelt meg. Az eredetileg meghatározott deficitcél nem tartalmazta a Gripen vadászgépek beszerzésének költségét, és azzal számolt, hogy 2006-tól az Eurostat szabályainak megfelelő PPP-konstrukcióban folytatódik az autópályák építése.

Figyelembe véve az Eurostat döntéseit, valamint az új Kormánynak az átláthatóság növelésére és a hiányszámítások módszertani bizonytalanságainak kiiktatására irányuló törekvését, a módszertani, elszámolás-technikai változások 1,4 százalékponttal megnövelik az ideai hiányt.

- A GDP 0,3%-ával növeli a kiadásokat a Gripen vadászgépek beszerzésének költsége, melyet az uniós statisztikai módszertan alapján a beérkezés évében el kell számolni,
- további 1,1%-ot jelentenek az autópálya-építések kiadásai
 - egyrészt a Nemzeti Autópálya Rt-nél jelentkező, a már átadott autópálya-szakaszokkal kapcsolatos beruházási költségek,
 - másrészt az Állami Autópálya Kezelő társaságnak az eredetileg az államháztartáson kívül tervezett autópálya-beruházásai (ún. programutak).

Az első félévi folyamatok ugyanakkor azt is megmutatták, hogy az elszámolási változások hatásán túlmenően az ideai hiánycél részben egyszeri hatások, részben egyes kiadások várható túllépése következtében sem tartható. Egyszeri jellegű egyenlegrontó hatással jár

- az iraki adósság elengedése, az árvízi védekezés kiadásai (GDP 0,5%-a);
- a helyi önkormányzatok hiányának átmeneti növekedése (GDP 0,5%-a).

Emellett a költségvetési szerveknek az előző évekről megmaradt, fel nem használt előirányzatok terhére idén megvalósuló kiadásai is a GDP 0,5%-ával növelhetik a várható hiányt. Mindezeket túlmenően

- a hozamemelkedés és az árfolyamváltozás következtében a kamatkidadások várhatóan túllépik a törvényben szereplő mértéket, a GDP kb. 0,3%-ának megfelelő egyenlegromlást okozva;
- ezen kívül intézkedés nélkül a GDP mintegy 2%-ának megfelelő többletkiadás volt valószínűsíthető a nyugdíj- és a gyógyszerkassza, továbbá a gyógyító-megelőző ellátások területén, valamint a felülről nyitott humánnormatívák kiadásainál, és a GDP 0,3%-át kitevő elmaradás a bevételeknél.

Az államháztartásban körvonalazódó folyamatok alapján intézkedés nélkül az idei hiány elérhetné a GDP 11,6%-át, ezért a Kormány 2006 júniusában azonnali egyenlegjavító intézkedésekről döntött.

A kiadások visszafogása érdekében

- határozat született az intézményi működési támogatások és egyes fejezeti kezelésű előirányzatok csökkentéséről (a GDP 0,1-0,1%-a);
- kormányhatározat alapján sor kerül a központi szervek létszámcsökkentésére és szervezeti átalakítások végrehajtására (az intézkedésből megtakarítás a következő években várható);
- az államháztartási tartalék elvonásával a GDP 0,3%-ának megfelelő megtakarítás érhető el;
- Az egészségügy területén a gyógyszerkassza kiadásnövekedésének visszafogását szolgálja a gyógyszer-gyártókkal történt megállapodás felülvizsgálata, a támogatási csoportstruktúra átalakítása (megtakarítás a GDP 0,2%-a);
- A gyógyító-megelőző ellátásoknál a kórház-finanszírozás átalakítása érdekében meghozott intézkedések a GDP 0,1%-ának megfelelő megtakarítást eredményeznek.

A kiadáscsökkentés mellett az adó- és járulékváltozások 2006-ban a GDP 0,7%-ával járulnak hozzá az egyenleg javulásához.

Az év utolsó négy hónapjában érvényesülő intézkedésekkel a GDP arányában 1,5%-os kiigazítást lehet elérni. A Kormány által bejelentett és tervezett kiadási, valamint az Országgyűlés által elfogadott bevételi intézkedések együtt biztosítják, hogy az ESA'95 módszertan szerinti hiány a GDP 10,1%-a, a magán-nyugdíjpénztárral korrigált hiány a GDP 8,6%-a körül alakuljon 2006-ban. Az 1,5%-os kiigazítás 4 hónap alatt valósul meg, így egész évre vetítve 4,5%-os kiigazításnak felel meg.

3.2 A költségvetési konszolidáció fő irányai

A 2006-ban megvalósuló 1,5 százalékpontos egyenlegjavulás ellenére az idei hiány jelentősen meghaladja a 2005. decemberi konvergencia programban 2006-ra előirányzott szintet. A jóval magasabb induló szint következtében szükségessé vált a következő évek költségvetési pályájának felülvizsgálata. A Kormány ezért meghirdette az Új Egyensúly programját, amely az államháztartási hiány gyors csökkentése mellett strukturális reformokkal biztosítja az egyensúly tartós fennmaradását. Az új költségvetési pálya kialakítása során az alábbi követelmények és megfontolások érvényesültek:

- a hiányt jelentős mértékben kell csökkenteni,

- az egyenlegjavítás olyan mértékét és szerkezetét kell kialakítani, amely – bár szükségképpen lassítja a gazdasági növekedést – nem vezet gazdasági visszaeséshez,
- a kiigazításnak orrnehéznek kell lennie (részben a magas induló szint miatt, részben a gazdaságpolitikai hitelesség visszaállítása érdekében),
- bár az egyenlegjavításhoz a bevételek növelésére is szükség van, középtávon a kiigazításnak nagyobb mértékben kell érintenie az államháztartás kiadási oldalát.

A fenti megfontolásokra figyelemmel a programidőszak két szakaszra osztható:

- 2006-2009 a gyors költségvetési konszolidáció évei, ami alatt végbemegy az államháztartási hiány gyors csökkentése, az államadósság növekedésének megállítása, majd mérséklése;
- 2009-től az egyensúly megszilárdításának évei következnek, folytatódik a hiány és az államadósság további, fokozatos csökkentése.

A kormányzati szektor fő mutatói

a GDP %-ában

	2005	2006	2007	2008	2009	Változás 2009- 2006	2010	2011
Adó-, és járulékbévételek	37,7	36,9	38,8	39,0	38,6	1,7	38-38,5	37,5-38
Bevételek	43,1	42,4	44,2	44,8	45,4	3,0	44-45	43,5-44,5
Kiadások	50,6	52,5	51,0	49,1	48,6	-3,9	47-48	46-47
Eu-transzferek	0,9	1,5	1,6	2,1	3,2	1,7	3-3,5	3-3,5
Bevételek EU-transzferek nélkül	42,2	40,9	42,6	42,7	42,2	1,3	41-42	40,5-41,5
Kiadások EU-transzferek nélkül	49,7	51,0	49,4	47,0	45,4	-5,6	44-45	43-44
Elsődleges kiadások EU-transzferek nélkül	45,6	47,2	45,0	42,9	41,4	-5,8	kb. 40,5	kb. 40
Deficit	7,5	10,1	6,8	4,3	3,2	-6,9	2,7	2,2
Elsődleges egyenleg	-3,4	-6,3	-2,4	-0,2	0,8	7,1	kb. 1	kb. 1,5
Bruttó államadósság	62,3	68,5	71,3	72,3	70,4	1,9	68-69	65-67

A 2005. decemberi konvergencia programban tervezett évi átlagos 1,4 százalékpontos egyenlegjavulással szemben a kiigazító intézkedések 2007-ben a hiány 3,3 százalékpontos csökkenését eredményezik, amit a következő években további 2,5, majd 1,1 százalékpontos egyenlegjavulás követ. Az Európai Unió szabályai szerinti túlzott hiány – figyelembe véve a részleges nyugdíjkorrekció lehetőségét – ezen a költségvetési pályán 2009-ben szüntethető meg.

A deficit csökkentését a túlzott hiány megszüntetését követően is folytatni kell, a Stabilitási és Növekedési Egyezményvel összhangban meghatározott országspecifikus középtávú cél (Magyarország esetében 0,5-1 százalékos közötti deficit) eléréséig. A 2009-et követő években az államháztartás hiánya évente 0,5 százalékponttal tovább mérséklődik.

2007-től a deficit és az elsődleges hiány csökkenése következtében lelassul a bruttó államadósság GDP-hez viszonyított arányának növekedése, majd 2008 után a már többletet mutató elsődleges egyenleg mellett az adósságráta trendje megfordul. 2009-től az államadósság/GDP arány tartósan csökken.

A kiigazításban 2007-ben jelentős szerepe van a bevétel/GDP arány növelésének (míg az előző konvergencia programban a bevételi oldal folyamatos csökkenésével számoltunk), ami jóval szerényebb mértékben még 2008-ban is folytatódik. A 2005-ben meghirdetett ötéves adócsökkentési program elhalasztása és az Országgyűlés által elfogadott, július

17-én kihirdetett adó- és járulékváltozások következtében jövőre 1,9 százalékponttal, majd 2008-ban további 0,2 százalékponttal növekszik az adó- és járulékbételek GDP-hez viszonyított aránya. 2009-től az adó/GDP arány már fokozatosan mérséklődni fog, és alacsonyabb lesz az évezred elejéig jellemző, 39%-ot meghaladó mértéknél.

A kiigazító intézkedések a bevételeknél erőteljesebben érintik az államháztartás kiadási oldalát. A költségvetés bevételeit és kiadásait egyaránt megnövelő várható EU-transzferek nélkül a GDP-arányos elsődleges kiadások 2009-ig közel 6 százalékponttal csökkennek. Az elsődleges egyenlegben három év alatt megvalósuló több mint 7 százalékpontos javulás mintegy 80%-a tehát az elsődleges kiadások visszafogásának köszönhető és csak mintegy 20%-a származik a bevételek növekedéséből. A kiadás-visszafogás mértéke 2007-ben 0,3 százalékponttal, 2008-ban pedig már 1,9 százalékponttal meghaladja az adó- és járulékbételek növekedésének mértékét. A programidőszak utolsó éveiben a hiány további mérséklődését kizárólag a kiadáscsökkentés biztosítja.

3.3 Az államháztartás kiadásainak alakulása

A programidőszak kiemelt feladata az államháztartás kiadási oldalának szűkítése. 2006 és 2009 között a GDP-arányos elsődleges kiadásoknak (az EU-transzferek nélkül) közel 6 százalékponttal kell mérséklődniük. Ezt 2011-ig a kiadások további 1-2 százalékpontos visszafogása követi. A biztonságos megvalósításhoz a 4-5. fejezetben részletesebben is bemutatott átfogó reformok mellett a költségvetési fegyelem megerősítése is elengedhetetlen. Az előirányzatok feletti, a korábbinál szigorúbb ellenőrzést új költségvetési szabályok (fejezeti egyensúlyi tartalék, negyedéves beszámolás) biztosítják.

A költségvetési fegyelem megszilárdítása mellett a kiadás/GDP arány csökkenését a következő intézkedések támasztják alá (az intézkedések részleteit az 1. sz. melléklet tartalmazza):

- Csökken a közszférában foglalkoztatottak létszáma. A központi költségvetési szerveknél a már elhatározott létszámcsökkentés és a szervezeti átalakítások (összevonások, illetve feleslegesnek ítélt feladat esetén megszüntetés) eredményeként a foglalkoztatottak száma 2006-2007-ben mintegy 21 ezer fővel mérséklődik. A helyi önkormányzatok kistérségi és regionális együttműködését, feladataik kisebb létszámmal, kisebb költséggel és nagyobb hatékonysággal történő ellátását pénzügyi eszközökkel ösztönzi a Kormány;
- 2007-től rugalmasabb bérszabályozás kerül bevezetésre, ami lehetővé teszi a teljesítményösztönzés erősítését is. A közszférában kifizetett bértömeg a következő két évben lényegében a létszámcsökkentés hatásával korrigált 2006. évi szintnek felel meg. 2009-től a közszféra bérei már emelkedhetnek, de az egyensúlyi követelményeket szem előtt tartva, a GDP-nél kisebb mértékben;
- A végkielégítések túlnyomó része 2007-ben kerül kifizetésre, ezért a GDP-arányos bértömeg 2007-ben még csak kb. 0,5 százalékponttal mérséklődik. 2008-ban, amikor már nominálisan is effektív megtakarítás várható, a bérekre (és járulékaikra) fordított kiadások közel 1 százalékponttal csökkenhetnek a GDP-hez mérve, majd a következő három évben összességében további kb. 0,5 százalékpontos megtakarításra lehet számítani;
- A szervezeti intézkedések és a strukturális reformok az intézményrendszer jelenleginél takarékosabb működését eredményezik. Az átalakuló intézményrendszer áru- és szolgáltatásvásárlásra fordított kiadásai nominálisan is mérséklődnek, a GDP arányában évente mintegy 0,5 százalékponttal csökkennek a következő két évben. 2009-től az áru- és szolgáltatásvásárlásra fordított kiadások reálértékének megőrzése is a GDP arányában évi kb. 0,2 százalékpont megtakarítást biztosít.

Összességében a közsféra folyó működési kiadásai (bérek, járulékok, dologi kiadások) a 2006. évi 18,4%-ról 2009-ig több mint 3 százalékponttal, a GDP 15,2%-ára, majd a következő két évben további több mint 0,5 százalékponttal, 14,5% közelébe mérséklődnek.

A közsféra folyó működési kiadásai	a GDP %-ában						
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Bérkiadások és járulékai	12,6	12,1	11,4	10,5	10,2	10-10,2	kb. 10
Áruk és szolgáltatások vásárlása	6,2	6,3	5,7	5,2	5,0	kb. 4,8	kb. 4,6

- Változik az ártámogatások rendszere:
 - a gázár támogatásokra fordított kiadásoknál fokozatosan megvalósul a szociális alapú támogatásra való áttérés;
 - a gyógyszer-támogatásra fordított kiadások növekedését mérsékli a generikus program folytatása, a támogatás rendszerének korszerűsítése, a támogatott gyógyszerek iránti indokolatlan kereslet visszaszorítása;
 - átalakul a tömegközlekedéshez nyújtott támogatások rendszere.
- Az egyensúly helyreállításának időszakában is szükség van egyes területeken az állami kiadások növelésére. A törvényeknek megfelelően emelkednek a nyugdíjkiadások, családtámogatások, szociális segélyek. Összességében a pénzbeni társadalmi juttatások 2008-ig a GDP-hez viszonyítva némileg növekedni fognak, 2009-től azonban – miután a gyorsuló növekedés nyomán a nominális GDP nagyobb mértékben nő, mint az infláció, amelyet a nyugdíjak kivételével a juttatások követnek –, a már növekvő GDP-hez mérve évente néhány tized százalékpont csökkenésre lehet számítani.
- Átalakul a tömegközlekedés támogatása. A vasút reformjával egyidejűleg az állam a szolgáltatás tényleges költségeihez igazítja a támogatás összegét, és ezzel hosszú távon önfinanszírozóvá teszi a vasúti személyszállítást. 2006-tól a fővárosi közlekedési vállalat támogatása elismeri a valóságos költségeket, de korlátozza a jövőbeni támogatási igényeket.
- A költségvetés biztosítja a növekvő EU-transzferekhez kapcsolódó hazai társfinanszírozást. A társfinanszírozás GDP-hez viszonyított aránya 2005-ről 2006-ra a források növekvő felhasználása miatt 0,4%-ról 0,7%-ra emelkedik. 2009-ig lényegében ezen a szinten marad, mert a 2007-től megnyíló forrásokra vonatkozó szabályok alapján a társfinanszírozási arány mérséklődik. A Kormány a csatlakozás után rendelkezésre álló, 2006-ig még fel nem használt európai uniós források teljes összegének kifizetésével és a 2007-től, az új pénzügyi perspektíva keretében megnyíló támogatások fokozatos felhasználásával számol. Így 2007-ben összegét tekintve a 2004-2006. közötti évekre a Csatlakozási Szerződésben Magyarország részére meghatározott támogatások kifizetése jelentősen meghaladja a 2007-től megnyíló források felhasználását, s ezen arány csak a 2008. évtől fordul meg. A 2007-től rendelkezésre álló forrásoknál a kedvezményezetteknek kifizetett közpénzekben belül a strukturális támogatások esetén 85 % közösségi forrás – 15% államháztartási forrás, a vidékfejlesztési támogatások esetén 80 % közösségi forrás – 20 % államháztartási forrás-aránnyal számoltunk
- Hosszabb távon az állami beruházásoknak a gazdasági növekedést, felzárkózást segítő szerepe miatt a kiigazítás nem valósulhat meg a beruházások visszafogásán keresztül. Bár 2007-ben a kormányzati szektor beruházásai az ideiglenes mértékkel összehasonlítva mérséklődni fognak, de a következő években tartósan a GDP 3,5%-a körül alakulhatnak.

A gyors költségvetési konszolidáció éveit az intézkedések és a reformok hatására a kiadáscsökkentés fő elemei az alábbiak szerint valósulnak meg:

A kiadáscsökkentés fő elemei	változás évente a GDP %-ában			
	2007	2008	2009	2006-2009 között összesen
Közférta bérkiadásai (járulékokkal)	-0,73	-0,90	-0,22	-1,85
Közférta egyéb folyó működési kiadásai	-0,64	-0,47	-0,18	-1,29
Pénzbeni társadalmi juttatások	0,13	0,02	-0,30	-0,15
Piaci termelőktől a háztartások részére vásárolt természetbeni juttatások	-0,25	-0,14	-0,10	-0,49
Kizárólag hazai forrásból megvalósított beruházások és egyéb kormányzati programok	-0,74	-0,75	-0,49	-1,98
Elsődleges kiadások összesen (EU-transzferek nélkül)	-2,23	-2,24	-1,29	-5,76

3.4 Az államháztartás bevételeinek alakulása

Az egyensúly gyors megteremtése érdekében a kiadások csökkentése mellett a programidőszak elején a bevételek növelésére, az adóterhelés átmeneti emelésére is szükség van. Az elfogadott adó- és járulékváltozások a következő két évben az adócentralizáció mintegy 2 százalékpontos növekedését eredményezik a 2006-ban lecsökkent szinthez képest.

Az életbe lépett változások az adórendszer valamennyi fontosabb elemét érintik, de jelentős részben az adó- és járulékalapok szélesítésén és az adóelkerülés lehetőségeinek szűkítésén keresztül növelik az államháztartás bevételeit:

- főszabályként a minimálbér kétszeresére emelkedik a minimum járulékalap (a kivétel lehetőségét az adóhatósághoz történő bejelentés biztosítja a bizonyíthatóan kevesebbet keresők esetében);
- a társasági adózásban bevezetésre került az elvárt adó;
- a vállalkozásoknál a házipénztárban tartott indokolatlanul magas készpénzállomány után fizetendő házipénztár-adó megszünteti annak lehetőségét, hogy a vállalkozásból adómentesen lehessen személyes jövedelmet kivonni;
- a személyi jövedelemadózáásban szűkül az adókedvezmények és az adómentes juttatások köre.

A változások másik része az igazságos közteherviselés elvének jobb érvényesítését szolgálja:

- az általános adófizetési kötelezettséget meghaladó közteherviselésre képes adófizetők esetében a szolidaritásra alapozva különadó-fizetési kötelezettség terheli mind a magánszemélyeket, mind a társas vállalkozásokat;
- a kamat- és a tőzsdei árfolyamnyereség-adó közelíti a tőke- és munkajövedelmek terheit;
- az egyszerűsített vállalkozói adó mértékének emelése közelíti a különböző formában megszerzett jövedelmek adóterhelését.

A jövedéki adó változásai az uniós jogharmonizációs célokat szolgálják. Emellett az államháztartás egyensúlyának javítása érdekében

- az általános forgalmi adó kedvezményes és normál kulcsa egységessé válik, a 15%-os ÁFA-kulcs 20%-ra nő;
- emelkednek az egyéni járulékok.

A bevételnövelő intézkedések mellett a kormányprogrammal összhangban a szabályozás az adórendszeren keresztül is ösztönzi a foglalkoztatás növelését a kis- és

középvállalkozói szektorban, valamint a hátrányos helyzetű térségekben. (Az adórendszer változásának részleteit a 2. sz. melléklet tartalmazza)

Az Országgyűlés által már elfogadott változásokon kívül a Kormány döntött az ingatlanadó 2008. évi bevezetéséről. Mivel a szabályozás részleteiről egyelőre még nincs döntés, az ebből származó bevétel nem szerepel a bevételi számítások között, hanem a hiánycélok megvalósításának biztonsági tartalékát növeli.

A következő táblázat az adó- és járulékbevételek GDP-hez viszonyított arányának, illetve belső szerkezetének alakulását mutatja, az adórendszer változatlanosságát feltételezve. Az export- és beruházás-vezérelt gazdasági növekedés mellett 2009-től már némileg mérséklődik a bevétel/GDP-arány. Az adó- és járulékbevételek ennél nagyobb mértékű csökkentését a programidőszak második felében a hiánycél veszélyeztetése nélkül kizárólag a kiadások tervezettnél erőteljesebb visszafogása teheti lehetővé. Az adószint változatlanossága mellett a Kormány szükségesnek tartja az adórendszer jelenleginél egyszerűbbé, áttekinthetőbbé, igazságosabbá tételét, amely így jobban szolgálja a növekedést, a foglalkoztatásbővítést és a versenyképesség javítását.

	a GDP %-ában						
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Adóbevételek	24,9	24,1	25,3	25,5	25,2	kb. 25	24,5-25
ebből:							
Termelési és importadók	15,6	14,6	14,8	14,7	14,4	14-14,5	kb. 14
Jövedelem és vagyonszármazékok	9,2	9,4	10,4	10,7	10,7	kb.10,5	kb.10,5
Tőkejövedelem adó	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	kb. 0,1	kb. 0,1
Társadalombiztosítási hozzájárulások	12,8	12,8	13,5	13,5	13,4	13-13,5	kb. 13
Adó- és járulékbevételek összesen	37,7	36,9	38,8	39,0	38,6	38-38,5	37,5-38

Magyarországon – hasonlóan az új tagállamok átlagához – európai összehasonlításban relatíve magas a forgalomhoz kapcsolódó adók aránya. A termelési és importadók jelenlegi, 60%-ot meghaladó részesedése az összes adóbevételeken belül mintegy 10 százalékponttal nagyobb a régi tagországokat átlagosan jellemző mértéknél. A következő években az adóbevételek belső arányai – a szabályváltozások hatásai mellett – a makrogazdasági pályával összhangban változnak.

3.5 Alternatív költségvetési pályák

A makrogazdasági pálya legnagyobb bizonytalanságát a gazdaság szereplőinek viselkedése jelenti: nagyon nehéz megítélni, hogy az egyensúlyjavító intézkedésekre az egyes jövedelemtulajdonosok hogyan reagálnak. A konvergencia programot célszerű a legnagyobb biztonsággal elérhető növekedési pályára alapozni, de ettől eltérő makrogazdasági pályákra is készültek számítások. Az első két változat arra mutat be lehetséges pályákat, hogy a külső feltételek változatlanossága esetén hogyan reagálhatnak a belföldi szereplők az őket érő hatásokra. A harmadik változat azt feltételezi, hogy a külkereskedelmi partnerek teljesítménye a 2007-2009 közötti időszakban az alappályához képest kedvezőtlenebbül alakul, és ennek hatását mutatja be a növekedésre és az államháztartás hiányára. A negyedik változatban annak hatását kerestük, ha az olajárak 10 százalékponttal magasabban alakulnak a jelenleg vártnál.

Kedvezőbb belföldi kereslet – magasabb növekedés

A legtöbb hazai kutatóintézet magasabb növekedést feltételez 2007-re, mint a program alappályája. Ennek oka az, hogy az alappályát a gazdasági szereplők viselkedését óvatosan ítéli meg. Lehetséges olyan változat is, amely abból indul ki, hogy a vállalatok reakciói az egyensúlyjavító intézkedésekre lényegesen kedvezőbbek, mint amit az

alappályában feltételeztünk. Ekkor a továbbra is kedvező külső konjunktúrára és az Unióból érkező tőke-transzferekre válaszul a vállalati szektor beruházási dinamikáját kevésbé fogja vissza, ami lehetőséget ad arra is, hogy a közsférából felszabaduló munkaerő nagyobb hányadát tudja foglalkoztatni. A kedvezőbb gazdasági környezet hatására a lakosság reakciója is kedvezőbb: fogyasztásának simítását helyezi előtérbe megtakarításának rovására.

Összességében a gazdasági növekedés dinamikája az első években kevésbé mérséklődik, mint az alappályán, 2009-re azonban az ütemkülönbség már eltűnik. A magasabb foglalkoztatás és fogyasztás következtében az államháztartás hiánya is kedvezőbben alakulhat, az alappályában bemutatottnál évi 0,2–0,3 százalékponttal lehet alacsonyabb.

Alacsonyabb belföldi kereslet – alacsonyabb növekedés

Amennyiben a versenyszféra bruttó béreinek viselkedése nem követi az átmenetileg megugró infláció mértékét, valamint a szféra nem képes többletkeresletet generálni a költségvetési intézményekből felszabaduló munkaerő iránt, akkor a háztartások rendelkezésre álló jövedelme nagyobb mértékben csökkenhet. A rendelkezésre álló jövedelem jelentős csökkenése a lakossági beruházásokat is visszafogja, ugyanakkor az alacsonyabb belföldi keresletre várhatóan a vállalatok is hasonlóan reagálnak. Összességében a nemzetgazdasági beruházások az alappályához képest majd 1 százalékponttal lassabban bővíhetnek.

E folyamatok hatására 2007-2009 között a gazdasági növekedés némileg alacsonyabb lehet az alappályában feltételezettnél. A belföldi felhasználás mérséklődése nagyobb növekedési visszaesést indokolna, de az alacsonyabb import felhasználás részben kompenzálja a kiesést. E növekedési pálya kedvezőtlenül érinti az államháztartás bevételeit, de a növekedés-kiesés hiánynövelő hatása nem haladja meg a 0,3-0,4 százalékpontot, amire fedezetet adnak a tervezett tartalékok.

Kedvezőtlenebb külső konjunktúra – alacsonyabb növekedés

Az alacsonyabb külső kereslet abból eredhet, hogy az időszak folyamán a főbb kereskedelmi partnereink kereslete a vártnál jobban visszaesik, ezen belül a magyar export szempontjából egyre meghatározóbb új EU tagállamok gazdasági teljesítménye marad el a várttól. Az alternatív scenárióban 2007-ben 0,2 százalékponttal, majd az ezt követő években 0,5 százalékponttal alacsonyabb a külső kereslet az alappályához képest.

Az alacsonyabb külső kereslet hatására már 2007-ben elmarad az exportdinamika az alappályában előrejelzettől. Mérsékeltebb export növekedés mellett az exportra termelő cégek beruházása, működőtőke-bevonása és importfelhasználása alacsonyabb ütemben bővül. A kedvezőtlenebb exportértékesítési kilátások hatására a versenyszféra létszáma mérsékeltebb ütemben nő, és keresetei is elmaradnak az alappályában várttól, így a háztartások fogyasztása az alappályához képest jobban visszaesik. Összességében a GDP reálnövekedése elmarad a potenciálistól, a második évtől fogva ezért az infláció alacsonyabb szintű lehet.

Az alacsonyabb infláció és a nagyobb kibocsátási rés a kamatokat is csökkentheti, ami a beruházások és a foglalkoztatás növelése irányában hathat. Az alacsonyabb kamatokkal összefüggésben az államháztartás kamatkidadásai is csökkennek, ami némileg ellensúlyozza az alacsonyabb növekedésből eredő bevételkiesést, így a GDP arányos államháztartási hiány csak 0,1-0,2 százalékponttal haladja meg az alappályáét.

Magasabb olajár – magasabb infláció

A vizsgált időszak elejétől kezdődően 10%-kal magasabbnak feltételezett olajár-pálya mellett az importárak gyorsan emelkednének. A külső ársokk hatására emelkedik az infláció, ami a mérséklődő reáljövedelmeken keresztül csökkenti a lakossági fogyasztást és a vállalatok beruházási kedvét, így a csökkenő reálbér mellett összességében a foglalkoztatás nem változik.

A belföldi kereslet mérséklődése a vállalatokat arra készteti, hogy növeljék exportjukat. Ezt segítheti, ha az olajexportáló országok gyorsabb növekedése kedvezően hat a

világkereslet alakulására. A kissé magasabb exportnövekedés hatására változatlan áras külkereskedelmi mérlegünk javul, ugyanakkor a cserearány-romlás következtében a folyó fizetési mérleg egyenlege romlik.

A megváltozó belső szerkezet mellett a GDP alakulása összességében alig reagál. A gazdasági aktivitás és a lakossági fogyasztás enyhe csökkenése kis mértékben rontja az államháztartás egyenlegét.

Alternatív forgatókönyvek összefoglalása

Eltérés az alappályához képest	százalékpont		
	2007	2008	2009
Kedvezőbb belföldi kereslet – magasabb növekedés			
Háztartások fogyasztása	+0,7	+0,3	0,0
Bruttó állóeszköz-felhalmozás	+0,9	+0,7	+0,4
Kivitel (árúk és szolg.)	0,0	0,0	0,0
Behozatal (árúk és szolg.)	+0,3	+0,2	0,0
GDP	+0,3	+0,2	0,0
Infláció	+0,1	0,0	0,0
Foglalkoztatás	+0,1	+0,2	+0,2
Államháztartás egyenlege	+0,1	+0,2	+0,3
Alacsonyabb belföldi kereslet – alacsonyabb növekedés			
Háztartások fogyasztása	-0,4	-0,2	-0,1
Bruttó állóeszköz-felhalmozás	-0,9	-1,1	-0,3
Kivitel (árúk és szolg.)	0,0	0,0	0,0
Behozatal (árúk és szolg.)	-0,3	-0,1	-0,1
GDP	-0,4	-0,1	-0,1
Infláció	0,0	0,0	0,0
Foglalkoztatás	-0,2	-0,1	-0,1
Államháztartás egyenlege	-0,3	-0,4	-0,4
Kedvezőtlenebb külső konjunktúra – alacsonyabb növekedés			
Háztartások fogyasztása	0,0	-0,4	-0,2
Bruttó állóeszköz-felhalmozás	-0,2	-0,2	-0,1
Kivitel (árúk és szolg.)	-1,3	-1,0	-0,6
Behozatal (árúk és szolg.)	-1,0	-0,9	-0,5
GDP	-0,4	-0,3	-0,3
Infláció	0,0	-0,3	-0,1
Foglalkoztatás	-0,2	-0,3	-0,2
Államháztartás egyenlege	-0,1	-0,1	-0,2
Magasabb olajár – magasabb infláció			
Háztartások fogyasztása	-0,1	-0,2	-0,1
Bruttó állóeszköz-felhalmozás	-0,1	-0,3	-0,1
Kivitel (árúk és szolg.)	+0,2	+0,2	+0,1
Behozatal (árúk és szolg.)	+0,1	+0,1	0,0
GDP	0,0	0,0	0,0
Infláció	+0,2	+0,3	+0,1
Foglalkoztatás	0,0	0,0	0,0
Államháztartás egyenlege	-0,1	-0,1	-0,1

A költségvetés szempontjából kedvezőtlenebb alternatív pályák kockázatait tartalékok ellensúlyozhatják. Ilyen a fejezeti egyensúlyi tartalék (a GDP 0,3%-a), a 2008-tól bevezetendő, de a bevételek között egyelőre nem szerepeltetett ingatlanadó (a GDP ugyancsak 0,3%-a), és ezt a célt szolgálják azok a nyugdíjrendszer átalakítását érintő intézkedések is, amelyek bevezetésével 2008-2009-ben a GDP 0,3-0,4 százalékát jelentő

megtakarítás érhető el. E tartalékok biztosítékul szolgálnak arra, hogy az államháztartás hiánya egy kedvezőtlenebb makrogazdasági pálya bekövetkezése esetén se haladja meg a programban kitűzött mértéket.

3.6 Ciklikusan kiigazított és strukturális egyenleg

A konvergencia program számításai szerint az érzékenységi együttható a 2007-es várható adóbevételeket figyelembe véve 0,26, azaz az államháztartás egyenlege 0,26 százalékponttal változik a GDP 1%-os változása következtében (feltételezve, hogy a GDP szerkezete nem változik). A 2005. decemberi konvergencia programhoz képest ez magasabb érték. Ennek egyik oka az adóterhelés emelkedésében keresendő. Másrészt a Pénzügyminisztérium, az Európai Központi Bank módszerét követve, az adóbevételeknek csak azt a hányadát számszerűsíti, amely a magángazdaságból származik, és ezzel súlyozza az egyes adók/járulékok érzékenységét. A magángazdaság relatív aránya nő az intézkedések miatt, így a magángazdaságból származó elvonások nagyobb mértékben nőnek, mint az átlag.

A ciklikusan igazított egyenleg jelentősebb mértékben csökken 2006 és 2009 között, mint a teljes költségvetési hiány, mert a kiigazítás lassabb gazdasági növekedés és növekvő kibocsátási rés mellett megy végbe. A strukturális egyenleg javulása ugyanebben az időszakban kevésbé látványos, mint a ciklikus egyenleg javulása, mert 2006 és 2008 között egyszeri deficitnövelő tételek jelentkeznek.

Közgazdasági értelemben az alábbi kiadási tételek tekinthetők egyszerinek:

- Gripen vadászgépek beszerzési költségeinek elszámolása (2006-2007)
- iraki adósság-elengedés (2006)
- árvízi védekezés többletköltsége (2006)
- a 2006. évi létszámcsökkentésből adódó bér és végkielégítések összege (2007)
- MÁV-tőkejutattás (2007-2008)

Strukturális egyenleg	a GDP %-ában				
	2005	2006	2007	2008	2009
Kibocsátási rés	1,1	1,2	-0,6	-1,9	-1,7
Kormányzati szektor egyenlege	-7,5	-10,1	-6,8	-4,3	-3,2
Elsődleges egyenleg	-3,4	-6,3	-2,4	-0,2	0,8
Ciklikusan igazított egyenleg	-7,8	-10,4	-6,6	-3,8	-2,8
Ciklikusan igazított elsődleges egyenleg	-3,7	-6,6	-2,2	0,3	1,2
Egyszeri tételek (deficitnövelő)	0	0,8	0,9	0,3	0
Strukturális egyenleg	-7,8	-9,6	-5,7	-3,5	-2,8

3.7 Az adósságráta alakulása

Mint a bevezetőben jeleztük, a magánnyugdíj-pénztárakat ebben a konvergencia programban – ellentétben az előző konvergencia programmal – az államháztartási körön kívül kezeljük. Ez a módszertani váltás jelentős hatással van az államadósság mutatóra is, ugyanakkor a statisztikai különbség nem tükröz makrogazdasági hatásokat, mert az államadósságnak az a része, amely a nyugdíjpénztárak által felhalmozott állampapír-állományban testesül meg, automatikusan finanszírozódik.

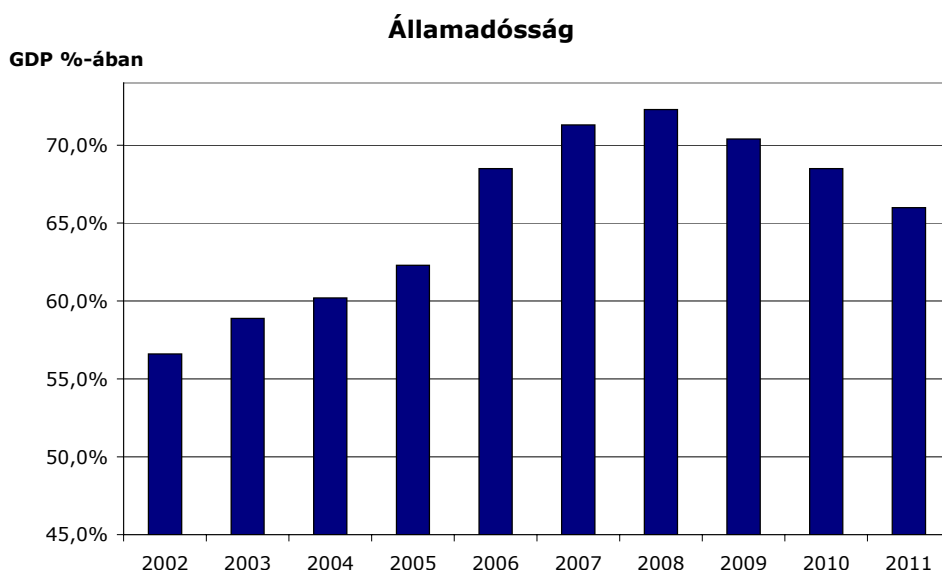
Bruttó államadósság

a GDP %-ában

	2005	2006	2007	2008	2009
Magánnyugdíj-pénztárak államháztartási körön kívül	62,3	68,5	71,3	72,3	70,4
Magánnyugdíj-pénztárak államháztartási körön belül	58,3	63,7	65,6	66,6	64,0

A kedvezőtlenebbé váló nemzetközi pénzügyi környezet, az emelkedő hozamok és a leértékelődött árfolyam, de elsősorban az államháztartás megugró elsődleges hiánya miatt az adósságráta 2006-ban várhatóan meghaladja a 68%-os GDP-hez viszonyított arányt.

Középtávon a gazdaságpolitika célja, hogy az átmeneti emelkedés után az adósságráta

tartósan csökkenni kezdjen. Az eladósodási trend megfordulásának feltételeit elsősorban az elsődleges egyenleg javulását megalapozó intézkedések, továbbá a gazdaság növekedése, a csökkenő hozamszint és az árfolyam várható stabilizálódása⁴ teremti meg. Az elsődleges egyenlegben bekövetkező számottevő javulás ellenére azonban 2008-ig csak az adósságráta növekedésének a lassulása érhető el. Ezt követően a ráta csökkenő pályára áll, s évente átlagosan 2%-pont körüli ütemben mérséklődik.

Az *elsődleges egyenleget* a közelmúltban és idén egyszeri hatások (a mezőgazdasági támogatások miatti előfinanszírozások meg nem térülése, a Gripen repülőgépek beszerzése) is rontották.

A *kamatkiadások* előrejelzésénél azzal a feltételezéssel élünk, hogy a hozamok kezdetben a piaci várakozásoknak megfelelően alakulnak és fokozatosan az euró hozampályához konvergálnak. A GDP-hez viszonyított kamatteher 2007-ben még mintegy 0,6% ponttal emelkedik, majd 2008-tól mérséklődni kezd és 2010-re több, mint fél százalékpontos csökkenést követően ismét 4% alá süllyed. A kamatkiadások jövő évben várható emelkedése a magasabb hozampálya miatti jelentős determináció és a megugró adósságállomány miatt következik be. A konvergenciapályán előrehaladva, az

⁴ A konvergencia program – számos előrejelző intézmény gyakorlatának megfelelően - a HUF/EUR árfolyam alakulására technikai feltételezést alkalmaz. A 2006. évi 267 forintos átlagos árfolyam az augusztus 18-ig terjedő időszak tényadatainak a figyelembevételével, illetve a május. 18. és augusztus 18. között ténylegesen érvényesülő árfolyamok 272,5 forintos átlagértékének a teljes hátralevő programidőszakra történő kivetítésével alakult ki. Az alkalmazott módszerből fakadóan a 2007-2011-es időszakban változatlan 272,5 forintos árfolyamot használtunk a számításokban.

államháztartás mérséklődő hiánya, a – várakozásaink szerint – ismét kedvező irányba változó hozamszintek, illetve az árfolyam stabilizálódása következtében a kamatkidadások GDP arányos mértéke is csökkenni kezd.

Az államháztartás hiányán túl az *egyéb tételek* (stock-flow adjustment) is befolyásolják az adósságráta jövőbeni alakulását. A privatizációs bevételek az államadósságot csökkentik. 2006-ban 260 milliárd forint privatizációs bevétel mérsékli az államadósságot. Bár a következő években a Kormány a privatizációt folytatni kívánja, az államadósság előrejelzése a következő évekre nem számol ilyen bevételekkel, így a privatizációból befolyó bevételek az alappályához képest csökkenthetik az államadósság állományát. Az árfolyam gyengülése miatti átértékelődési hatás 2005-ben jelentős volt, és feltételezhetően az idei évben is számottevő lesz. 2007-től a program a változatlan árfolyam feltételezésével számol, ugyanakkor a kiigazítási program hitelessé válása már az árfolyam kisebb visszaerősödését eredményezheti.

Az adósságráta jövőbeni alakulása a következő főbb tényezők változására érzékeny⁵:

- Elsődleges egyenleg: az elsődleges egyenleg tartós, 2006-tól a pálya végéig érvényesülő 1 százalékpontos éves változása 2007-ben kettő, 2009 végére pedig 3,8 százalékpontos állományváltozást indukál.
- Árfolyam: az adósságállomány körülbelül 30%-a devizában (a fedezeti műveletekkel együtt lényegében euróban) denominált. Ezek alapján 1%-os árfolyamváltozás 0,18-0,22 százalékponttal változtatja az adósságrátát. 10%-os átértékelődés abszolút értékben az adósságállományt 450-600 milliárd forinttal, az adósságrátát mintegy 2 százalékponttal változtatja.
- Hozampálya: a hozamok tartós változása a kamatkidadásokban fokozatosan fejti ki hatását, ezért az adósságráta változása is csak késleltetve érvényesül. A forintpiaci hozampálya tartós, 2007 januárjától minden lejáratra érvényesülő 100 bázispontos eltolódása a kamatkidadásokat és így a deficitet 2007-ben 0,11; 2008-ban 0,2; 2009-ben 0,31 százalékponttal változtatná, míg az adósságrátában a kamatkidadások éves eltérései kumuláltan (0,11; 0,34; 0,63 százalékpont) jelennének meg.
- Gazdasági növekedés: a nominális GDP 2006-tól induló, tartós 1 százalékpontos eltérése 2006-ban 0,6; 2007-ben 1,4; 2008-ban 2,1; 2009-ben pedig 2,7 százalékponttal változtatná meg az adósságmutató értékét.

4. Strukturális intézkedések

A Magyar Kormány a közszolgáltatások széles körét illetően tett meg, illetve készít elő strukturális hatású intézkedéseket. Ezen intézkedések azt célozzák, hogy

- biztosítható legyen az egyes közszolgáltatások, illetve a közszolgáltatások összességének tartósan fenntartható finanszírozása a konvergencia-programban meghatározott közkiadási kereteken belül,
- javuljon az állam/önkormányzatok által nyújtott közszolgáltatások színvonala, különösen azokon a területeken (közoktatás, szakképzés) amelyek meghatározóak az aluliskolázott rétegek átlagtól elmaradó foglalkoztatási szintjének emelése, bővítése szempontjából,
- a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés ma meglévő egyenlőtlenségei mérséklődjenek, erősítve a társadalom befogadó (social inclusion) jellegét,
- összességükben erősítsék a motivációt a legális munkaerőpiacon történő jövedelemszerzésre és korrigálják a közteherviselés kirívó aránytalanságait,

⁵ Az elemzés a többi tényező változatlanóságát (*ceteris paribus*) tételezi fel.

- a közszolgáltatások igazodjanak az erősödő demográfiai hatásokhoz (csökkenő létszámú korosztályok a köz-és felsőoktatásban, idősödő népesség).

Az intézkedések kiterjednek

- az állami/önkormányzati feladatok jogszabályi és finanszírozási oldalról történő rendszerszerű áttekintésére a már felesleges feladatok elhagyása, a feladatellátás módjának és/vagy terjedelmének ésszerűsítése érdekében,
- a közszolgáltatások iránti kereslet érdekeltségi és esetenként adminisztratív eszközökkel történő ésszerű szabályozására az indokolatlan túlkereslet mérséklésére,
- közszolgáltatásokat nyújtó állami/önkormányzati intézményrendszer indokolatlan kapacitásainak lebontására, az erőforrások átcsoportosítása meglévő kapacitáshiányok felszámolására,
- az intézményrendszer működési hatékonyságának javítására elsősorban a teljesítménykövetelmények egyértelmű meghatározása, teljesítésük mérése, a mérés eredményének nyilvánossága, a mérési eredményhez kapcsolódó szankciók következetes érvényesítése révén (ügypél charták),
- a méretgazdaságossági szempontok következetes érvényesítésére a közfeladatok ellátása során,
- a közszolgáltatást nyújtók közötti verseny feltételeinek minél szélesebb körű megteremtésére a közszolgáltatásokban meglévő monopolhelyzetek felszámolására,
- a legális munkaerőpiacon történő jövedelemszerzés ösztönzése/kikényszerítése érdekében a nyilvántartási és ellenőrzési rendszerek határozott megerősítésére, és a társadalombiztosítás „potyautasainak” a szolgáltatásból való kizárására,
- az öngondoskodás - különösen a hosszú távú megtakarításokon alapuló formák - ösztönzésére,
- a szociális juttatások célzottságának erősítésére, a szociális ellátások profiltisztítására,
- az informatika széleskörű és rendszerszerű alkalmazására a közszolgáltatások nyújtása és az ügyfélkapcsolatok során,
- a jogrendszer mélyreható, a folyamatok ügyfélközpontú deregulációján, illetve „jó szabályozásán” (better regulation) alapuló módosítására.

A Kormány szándéka az, hogy a fenti követelmények teljesülését kikényszerítő/ösztönző szabályozási és igazgatási feladatok (törvény- és rendeletalkotás, szervezeti intézkedések illetve más szükséges aktusok) 2006-2007 során megtörténjenek, azzal a céllal, hogy az intézkedések hatása 2008-2009-ben már teljes körűen érvényesüljön. Ezek a lépések szükségesek ahhoz, hogy a korábban bemutatott kiadáscsökkenés a rendszerek működőképességének fennmaradása mellett folytatódjék. A reformok költségvetési hatásait a program egyes esetekben bemutatja, de ezek értelemszerűen nem jelentenek többletet a korábban bemutatott kiadáscsökkenéshez képest.

A strukturális reformok megvalósításához az Új Magyarország Fejlesztési terv keretében kialakított államreform operatív program(ok) 130-160 milliárd forint összegű forrással járulnak hozzá, ami lehetővé teszi a szükséges intézményfejlesztési, átképzési feladatok finanszírozását és létrehozza az állami adatbázisok tisztességes adóztatást és e-közigazgatást alátámasztó rendszerét. A Kormány szándéka az, hogy a 2007-2013 közötti időszak fejlesztési forrásai a tervezett átalakításoknak megfelelően kerüljenek felhasználásra.

Főbb – megtett és tervezett – strukturális intézkedések

I. Közigazgatás

Intézkedés	Ütemezés
<p>1.a) A központi kormányzat méretének és belső tagoltságának lényeges csökkentése: a minisztériumok száma 14-ről 11-re, a foglalkoztatottak száma 20%-kal csökken.</p> <p>1.b) A párhuzamos funkcionális területek – humánpolitika, informatika, vagyonkezelés üzemeltetés – központosítása.</p>	<p>1.a) végrehajtva</p> <p>1.b) 2007. január 1.</p>
<p>2.) A központi közigazgatás és területi (dekoncentrált) szervei konszolidációja és regionális átszervezése (közel 200 költségvetési szervet érintően) a létszám 10%-os csökkentésével.</p>	<p>Döntés: megtörtént</p> <p>Végrehajtás: 2006. dec. 31-ig</p>
<p>3.) A közigazgatás egészében a teljesítménykövetelmények meghatározásának, mérésének általánossá tétele, a merev előrejutási és bérrendszer rugalmasabbá tétele.</p>	<p>Törvényjavaslat országgyűlési benyújtása: 2006, illetve 2007 első félév</p>
<p>4.) A versenyvizsgán alapuló kiválasztási rendszer bevezetése.</p>	<p>Törvényjavaslat országgyűlési benyújtása: 2006</p>
<p>5.) Az önkormányzati közigazgatásban az ésszerű, méretgazdaságos üzemméretet elérő társulási formák pénzügyi ösztönzése.</p>	<p>Törvényjavaslat országgyűlési benyújtása: 2006</p>
<p>6.) Integrált kistérségi ügyfélszolgálati központok létrehozása.</p>	<p>Döntés: 2006</p> <p>Végrehajtás 2007-től</p>
<p>7.) Az elektronikus közigazgatás elterjesztése (a versenyképességet érintő és az EU ajánlásokban meghatározott szolgáltatások körében).</p>	<p>Döntés: 2006</p> <p>Végrehajtás 2007-től</p>

II. Önkormányzati feladatellátás és finanszírozás

Intézkedés	Ütemezés
<p>1.) A kistérségi és megyei feladatellátás dominanciája helyett a városi, kistérségi és regionális – törvényen, illetve pénzügyi eszközökkel is ösztönzött együttműködésen – alapuló, a racionális üzemméreteket érvényesítő feladatellátás általánossá tétele. A kistérségek esetében ez különösen a közoktatásban, a közigazgatásban és a szociálisintézmény-fenntartási feladatokban érvényesül.</p>	<p>Törvényjavaslat országgyűlési benyújtása: 2006</p>

Intézkedés	Ütemezés
2.) A feladatellátás átrendezését és racionalizálását a szaktörvényekben megállapított kötelezettségek felülvizsgálatával párhuzamosan az önkormányzatokat megillető normatív hozzájárulások számának lényeges csökkentése, tartalmának megváltoztatása és kiegészítő, a hatékony feladatellátást feltételként előíró támogatások alkalmazása segíti.	Törvényjavaslat országgyűlési benyújtása: 2006
3.) Az értékalapú ingatlanadózás bevezetése megerősíti az önkormányzatok gazdálkodási önállóságát.	Döntés: 2006 Bevezetés 2008-tól
4.) Központi kapacitásszabályozás bevezetése a közszolgáltatások egyes területein meghatározott feladatoknál (oktatás, szociális ellátás, gyermekvédelem).	Törvényjavaslat országgyűlési benyújtása: 2007

III. Egészségügy

Intézkedés	Ütemezés
1.) Az egészségügy társadalombiztosítási jellegének megerősítése: a biztosítási elv alapján járó szolgáltatás igénybevételének feltétele a biztosított jogviszony, vagy más erre jogosító és nyilvántartott állapot megléte és az esedékes járulék megfizetése ⁶ . Ennek hiányában csak alapszintű (mentés, sürgősségi, anya- és csecsemővédelmi, valamint járványügyi) szolgáltatás vehető igénybe.	Törvényjavaslat országgyűlési benyújtása: 2006
2.) A kereslet korlátozása érdekében az orvos-beteg találkozóhoz (alapellátás, járóbeteg-szakellátás és az ezzel kapcsolatos diagnosztikai vizsgálatok, valamint aktív fekvőbeteg szakellátás esetében) kapcsolódóan az igénybevevő által fizetendő díj kerül bevezetésre az egészségügyi szolgáltatásra vonatkozó számlaadási kötelezettséggel együtt.	Törvényjavaslat országgyűlési benyújtása: 2006
3.) Szakmai és finanszírozási protokollok (betegutak) érvényesítése a szolgáltatások igénybevételének és nyújtásának ésszerűsítésére.	Törvényjavaslat országgyűlési benyújtása: 2006
4.) Az ellátás következő (magasabb) szintjének igénybevétele jellemzően az alsóbb szinten kiadott beutalóval lehetséges	Törvényjavaslat országgyűlési benyújtása: 2006
5.) A kihasználatlan, vagy ésszerűtlenül működtetett túlzott aktív fekvőbeteg kapacitások megszüntetése vagy átalakítása krónikus/ápolási, illetve szociális ellátó kapacitássá.	Törvényjavaslat országgyűlési benyújtása: 2006
6.) Az OEP szerződéskötési kötelezettsége megszűnik, a szolgáltatók versenyezhetnek a társadalombiztosítási finanszírozás elnyeréséért, az OEP csak a szükséges mértékben vásárol szolgáltatást	Törvényjavaslat országgyűlési benyújtása: 2006

⁶ Azon személyek is részesülhetnek a természetbeni egészségügyi ellátásban, akiktől a járulékot foglalkoztatójuk levonta, de azt nem fizette be.

Intézkedés	Ütemezés
7.) A szolgáltatók (jellemzően a kórházak) működési keretei átalakulnak, lehetővé téve az átláthatóságot biztosító könyvelést és eredmény-kimutatást, a tulajdonos (fenntartó) eredményérdekeltségét és a dolgozók rugalmasabb bérezését biztosító foglalkoztatását.	Törvényjavaslat országgyűlési benyújtása: 2007
8) Létrejön az egészségbiztosítási felügyelet.	Törvényjavaslat országgyűlési benyújtása: 2006
9.) Az alapellátás (házi orvos) kistérségi összehangolása.	Törvényjavaslat országgyűlési benyújtása: 2006
10.) A Kormány – a közfinanszírozás fenntartása mellett – mérlegelni fogja az egészségügyi biztosítási piac magánbiztosítók részére történő esetleges megnyitását.	Döntés: 2006 Törvényjavaslat országgyűlési benyújtása: 2007

IV. Gyógyszerügy

Intézkedés	Ütemezés
1.) A támogatási kulcsok megváltoztatása (ezen keresztül a GDP 0,2%-ának megfelelő mértékű megtakarítás érhető el). A kulcsok megváltoztatása után minden vényköteles gyógyszer esetén térítési díjat kell fizetni.	Kormánydöntés aug. 31. Bevezetés: 2007
2.) Fokozatosan szabadabbá válik a patikaalapítás, a mai monopolisztikus korlátozások megszűnnek.	Törvényjavaslat országgyűlési benyújtása: 2006
3.) A nem vényköteles gyógyszerek értékesítése széles körben lehetséges lesz.	Törvényjavaslat országgyűlési benyújtása: 2006
4.) Általánossá válik a támogatási összeg „fixesítése” a legolcsóbb referencia-termék támogatásának szintjén.	Törvényjavaslat országgyűlési benyújtása: 2006
5.) Szigorodnak a támogatott gyógyszerkörben maradás feltételei.	Törvényjavaslat országgyűlési benyújtása: 2006
6.) A házi orvosok számára egyéni gyógyszerrendelési keret kerül megállapításra.	Törvényjavaslat országgyűlési benyújtása: 2006
7.) Az új szabályok biztosítják, hogy a kórházból távozó beteget (hacsak más indikáció nincs) jellemzően generikus készítmény szedésére „állítsák be”.	Törvényjavaslat országgyűlési benyújtása: 2006
8.) A támogatásba történő befogadás, a besorolás, fixesítés, volumenszabályok, beszerzés folyamatának teljes körűen szabályozottá, átláthatóvá és nyilvánossá tétele.	Törvényjavaslat országgyűlési benyújtása: 2006

Intézkedés	Ütemezés
9.) Szigorú, zárt és automatizált on-line ellenőrzési rendszer létrehozása és objektív szankciók alkalmazásával történő következetes működtetése a gyógyszerfelírással és kiváltással kapcsolatos előírások (ideértve a szakmai és finanszírozási protokollokat és helyettesítési szabályokat is) betartásának ellenőrzésére.	Törvényjavaslat országgyűlési benyújtása: 2006

V. Nyugdíjrendszer

A Kormány tisztában van a jelenlegi nyugdíjrendszer rövidtávon deficitet generáló működésével és hosszú távú fenntarthatóságának problémáival, ezért átfogóan, rendszerszerűen, az alkotmányosság követelményeinek figyelembe vételével folytatni kívánja az 1997-ben sikerrel megkezdett nyugdíjreformot. Az erre vonatkozó részletes döntések 2006 végéig megtörténnek. A Kormány ezt megelőzően is intézkedik az egyes problémák megoldása, illetve enyhítése érdekében az alábbiak szerint és az intézkedések jogszabályi kereteit (törvényalkotás) még ebben az évben megteremti. Ezen intézkedések hatályba léptetése is az alkotmányos felkészülési idő figyelembe vételével történik.

Intézkedés	Ütemezés
1.) A törvényes nyugdíjkorhatár (62 év) betöltése előtt öregségi nyugdíjba vonulás feltételei úgy változnak, hogy az ebből adódó pénzügyi terhet – biztosításmatematikai kalkuláció alapján – az érintettek viseljék. 2009-től módosul az előrehozott öregségi nyugellátásra jogosító életkor is.	Törvényjavaslat országgyűlési benyújtása: 2006
2.) A szabályozás világossá teszi, hogy a korhatár előtti nyugdíj egy kedvezmény, amely mellett kereső tevékenység nem folytatható.	Törvényjavaslat országgyűlési benyújtása: 2006
3.) Korkedvezményre – a hatályos szabályozásnak megfelelően – 2007-től további jogosultság csak az új szabályok szerint – a nyugdíjalapot nem terhelő módon – szerezhető.	Törvényjavaslat országgyűlési benyújtása: 2006
4.) Az egyes foglalkoztatási csoportok között érvényesülő – a nyugdíjjogosultság megszerzéséhez szükséges szolgálati időben és keresetbeszámítás módjában meglévő – ma már indokolatlan eltérések fokozatosan megszűnnek.	Törvényjavaslat országgyűlési benyújtása: 2006
5.) A nyugdíj melletti foglalkoztatás adó és járulék szabályai azonosak lesznek az általánossal, így a nyugdíjjárulék megfizetése szolgáltatásra is jogosít.	Törvényjavaslat országgyűlési benyújtása: 2006
6.) Megszűnnek a nyugdíj-megállapítási szabályok egyes anomáliái (valorizáció, nettósítás).	Törvényjavaslat országgyűlési benyújtása: 2006

VI. Rokkantsági ellátások

Intézkedés	Ütemezés
1.) A társadalombiztosítás „elvi tisztázása” keretében a rokkantsági ellátások önálló szolgáltatási ággá válnak, kikerülnek, mind az egészségügyi, mind pedig a nyugdíjrendszerből.	Törvényjavaslat országgyűlési benyújtása: 2007

Intézkedés	Ütemezés
2.) A részleges munkaképesség-csökkenést elszenvedett (III. csoportos) rokkantak mai ellátása olyan átmeneti járadékká alakul, amely megfelelő rehabilitációval kiegészítve erős érdekeltséget teremt a legális munkaerőpiacon való maradáshoz, illetve visszakerüléshez.	Törvényjavaslat országgyűlési benyújtása: 2007
3.) A munkavégző képesség csökkenésének megállapítási és ellenőrzési szabályai úgy változnak, hogy kizárják a ma széles körben előforduló visszaéléseket.	Törvényjavaslat országgyűlési benyújtása: 2007
4.) A jelenlegi rokkantnyugdíjasok körében új célcsoportok és ellenőrzési módszerek kialakítása a felülvizsgálathoz. A felülvizsgálati intézményrendszer egészségbiztosítási rendszertől való függetlenségének biztosítása.	Törvényjavaslat országgyűlési benyújtása: 2007

VII. Közoktatás

Intézkedés	Ütemezés
1.) Pedagógusok kötelező óraszámának emelése 2007-től, 2006-ban két óra elrendelhető túlmunka.	Végrehajtva
2.) Foglalkoztatási szabályok egyszerűsítése (racionálisabb munkaszervezés).	Törvényjavaslat országgyűlési benyújtása: 2006
3.) Társulásos (kistérségi) feladatellátás szabályozási feltételeinek kialakítása.	Törvényjavaslat országgyűlési benyújtása: 2006
4.) Pénzügyi ösztönzés hatékonyabb iskolaszervezet kialakításához (tagintézmény, egységes iskola, kistérségi társulás).	Törvényjavaslat országgyűlési benyújtása: 2006
5.) Az önkormányzati (finanszírozási) reformhoz kapcsolódóan a közoktatási normatív támogatási rendszer átalakítása. Számított pedagógus álláshely (státusz) alapján történő finanszírozás, amelynél figyelembe kell venni a közoktatási törvénynek az osztály és csoport alakításáról szóló elveit, előírásait (átlaglétszám, foglalkoztatási időkeret), továbbá a pedagógusok heti kötelező óraszámát (beleértve a munkáltatói hatáskörben elrendelhető többletóraszámot is)	Törvényjavaslat országgyűlési benyújtása: 2006
6.) Alapfokú művészetoktatás szabályozási és finanszírozási rendszerének átalakítása az állami kötelezettségek csökkentése.	Törvényjavaslat országgyűlési benyújtása: 2006
7.) Különböző intézményfenntartók (állami, nem állami intézmény, főváros, vidék) teherviselési arányai közötti indokolatlan különbségek megszüntetése.	Törvényjavaslat országgyűlési benyújtása: 2006
8.) Mérés-értékelés fejlesztése, az eredmények nyilvánosságra hozatala, rangsorok készítése.	Törvényjavaslat országgyűlési benyújtása: 2007.I félév

VIII. Felsőoktatás

Intézkedés	Ütemezés
1.) A 2007-től bevezetett fejlesztési képzési hozzájárulást (tandíj) a hallgatóknak első ízben 2008-tól kell megfizetniük az államilag finanszírozott felsőoktatásban. Átalakul a hallgatói támogatási és teherviselési rendszer. Erősödik a teljesítménykövetelmény. A hallgatói teljesítmény alapján lehetőség lesz az átjárásra az államilag finanszírozott és a költségterítéssel képzés között.	2007. szept 1 Végrehajtva
2.) A képzési szerkezet és a finanszírozás a bolognai folyamat kibontakozásához igazodóan alakul át, új felsőoktatási finanszírozási konstrukció kerül kidolgozásra. Kialakításra kerülnek a mesterképzés képzési és kimeneti követelményei.	Törvényjavaslat országgyűlési benyújtása: 2007
3.) A felsőoktatási intézményrendszer széttagozottsága mérséklődik – a felsőoktatási intézmények száma szűkül. Szélesedhet a fenntartói struktúra, az önkormányzatok átvétel révén intézményfenntartók lehetnek.	Törvényjavaslat országgyűlési benyújtása: 2007
4.) A minőségbiztosítási rendszer követelményei áttekintésre és szigorításra kerülnek.	Törvényjavaslat országgyűlési benyújtása: 2007
5.) A párhuzamos képzési formák szűkítése, felszámolása megtörténik.	Felülvizsgálat: 2007.
6.) Csökken, és szerkezetileg módosul a felvehető államilag finanszírozott hallgatói létszám (jogász, bölcsész, pedagógus, közgazdász keretszám csökken – természettudományos, informatikai, műszaki keretszám nő).	Korm. rend.: 2006. okt. 31.
7.) Kialakul a munkaerő-piaci keresletnek a képzésben résztvevők számát, a képzés jellegét és minőségét tükröző visszacsatolási mechanizmusa.	Bevezetés: 2007. II. félév

IX. Közterherviselés – közterhek beszedése

Intézkedés	Ütemezés
1.) Megkezdődik a társadalombiztosítási járulékok befizetésének személyre szóló nyilvántartása.	Végrehajtás: 2007
2.) Egységes – lakossági és vállalkozói – érték alapú ingatlanadó kerül bevezetésre.	Döntés: 2006 Törvényjavaslat országgyűlési benyújtása: 2007 Bevezetés: 2008-tól
3.) Az illetékbeszedési feladatokat az állami adóhatóság veszi át.	2007. január 1.
4.) A Kormány mérlegeli a közterherviselés olyan átfogó és rendszerszerű átalakítását, amely az adócentralizációs ráta változatlanlansága mellett lényegesen szélesebb körre terítene szét a terheket, jobban ösztönözné a beruházásokat és a megtakarításokat és így segítené a magasabb növekedési ütem elérését.	Döntés: 2007

A fenti területeken a reformok előkészítését a Kormány által 2006 júniusában létrehozott Államreform Bizottság koordinálja.

Ezen területek mellett fontos reformok indultak el a helyközi tömegközlekedésben is. Az alapvető cél a költségvetés teherbíró képességével összhangban álló közlekedési rendszer megvalósítása. A reform az alábbi főbb elemekből áll:

- egységes tarifa- és kedvezményrendszer megvalósítása az autóbusz és vasúti személyszállításban;
- a helyközi tömegközlekedés fogyasztói árkiegészítésének rendszerszerű felülvizsgálata, és a szociális szempontok leválasztása;
- a szolgáltató-társaságokat jobb minőségű szolgáltatások nyújtására ösztönző pótdíjrendszer bevezetése;
- a helyközi közúti és vasúti tömegközlekedésben meglévő párhuzamosságok megszüntetése;
- a vasúti árufuvarozás ösztönzése és a költségvetési terhek csökkentése érdekében regionális szinten versenyképes vasúti pályahasználati díjrendszer kialakítása;
- a szolgáltató társaságok működési hatékonyságának növelése: ennek keretében a Volán-társaságok regionális összevonása, valamint a MÁV központi irányításának és adminisztrációs szervezetének racionalizálása.

A vasúti reform folytatásának célja a többszereplős piaci modell megteremtése. A MÁV ZRt. szervezeti átalakítása során külön gazdasági társaságba szerveződik a tartósan állami feladatot ellátó pályavasút, valamint a piaci alapon végezhető feladatokat ellátó vasúti személyszállítás, illetve az ingatlanhasznosítás. A MÁV Cargo ZRt. értékesítésével befejeződik a vasúti árufuvarozás liberalizációja.

5. Az államháztartás fenntarthatósága

A demográfiai folyamatok jelentősen befolyásolják az államháztartás kiadásainak alakulását. A nyugdíj- és egészségügyi kiadások a népesség elöregedésével növekedni fognak. A hosszú távú fenntarthatóság érdekében ezeken a területeken mélyreható reformokra van szükség. A következőkben az előző, strukturális reformokról szóló fejezetben leírtakat részben megismételve tekintjük át a nyugdíj- és egészségügyi rendszer jelenlegi helyzetét és a működőképesség javítása érdekében hozott és tervezett intézkedéseket.

5.1 Nyugdíjrendszer

1998. óta a kötelező magyar nyugdíjrendszert két pillér alkotja: a felosztó-kirovó elvű társadalombiztosítási nyugdíjrendszer, valamint a tőkefedezeti finanszírozású magánnyugdíjrendszer. A pályakezdők kötelezően mindkét pillérben biztosítottá válnak (ún. vegyes rendszer), és egyéni nyugdíjjáruléjuk jelentős részét (8,5 százalékából 8-at) a választott magánpénztárba fizetik. A magánnyugdíjpénztárhoz nem csatlakozott személyek ugyanakkor továbbra is kizárólag a társadalombiztosítási pillérben maradnak biztosítottak. Ők nyugdíjjáruléjuk teljes összegét az állami rendszerbe fizetik, és ellátásukat is egyedül az első pillér biztosítja. A vegyes rendszer tagjai ugyanakkor az első pillérből 25%-kal csökkentett mértékű ellátást kapnak, azt azonban kiegészíti a pénztári járadék.

A nyugdíjrendszer fenntarthatóságával kapcsolatos célkitűzések megvalósulását részben az 1997. évi átfogó nyugdíjreform már életbe lépett, vagy meghirdetett intézkedései segítik elő. Ezek közé tartoznak:

- a nyugellátások indexálásának mértéke (50% bérnövekedés, 50% infláció);

- 2009-ig folytatódik a nyugdíjkorhatár 1997-ben meghirdetett, fokozatos emelése;
- 2009-től lényegesen szigorodnak az előrehozott öregségi nyugdíj igénybevételének feltételei;
- a nyugdíj kiszámításánál egy évről-évre hosszabbodó időszak kereseteit kell figyelembe venni;
- a nyugdíjrendszerben erősödtek a továbbdolgozásra ösztönző elemek (a korhatár feletti visszavonulás esetén járó bónusz emelkedett, a szolgálatiidő-skála 2013-tól elveszti degresszív jellegét és lineárisává válik).

A nyugdíjrendszer jogosultsági és ellátási mértékszabályait a nyugdíjreformot követően is ellentmondások jellemzik. A nyugdíjazási átlagéletkor – a korhatár alatti nyugdíjazás enyhe feltételrendszere miatt – alacsony, a jogszabályban rögzített öregségi nyugdíjkorhatártól jelentősen elmarad. Az egészségi állapothoz kötődő, illetve egyes munkakörökben eltöltött időhöz kapcsolódó korhatár alatti nyugdíjba vonulás feltételrendszere nagyvonalú. Az elmúlt években az induló nyugdíjak helyettesítési rátája jelentősen megemelkedett. Az öregségi nyugdíjat nemcsak az veszi igénybe, aki már nem tud dolgozni, hanem az aktív keresőtevékenységüket nyugdíjazás után nehézség nélkül folytatók is. Ezen folyamatok miatt a Kormány kezdeményezi, hogy részben 2006. évben, részben pedig 2007 első félévében szülessenek meg az ellentmondások korrekcióját lehetővé tevő jogszabályok, melyek az alkotmányosan előírt felkészülési időt követően lépnek hatályba. Ezen változások szükségesek ahhoz, hogy a nyugdíjrendszer hosszú távon az egyensúlyt megközelítő állapotba kerüljön. Az intézkedések közül kiemelendő:

- az előrehozott öregségi nyugdíjazás korhatárának egy évvel történő felemelése, illetve a korhatár előtt igénybe vett nyugdíj csökkentése, ami igénybevétel esetén az ellátás biztosításmatematikailag indokolt mértékű korrekciója;
- az induló nyugdíjak szintjének korrigálása;
- az egyes munkakörökben eltöltött időhöz kapcsolódó karkedvezményes nyugellátás további megszüntetése, valamint a rokkantsági nyugdíjrendszer rehabilitációs szemléletű átalakítása;
- a korhatár alatti nyugellátások szüneteltetése kereső tevékenység esetén;
- a nyugdíj mellett folytatott keresőtevékenység egyéni járulékmentességének megszüntetése.

A társadalombiztosítási rendszer finanszírozhatóságát hosszú távon számottevően javítani fogja a kötelező tőkefedezeti rendszer működése. Az új rendszerhez önként csatlakozó biztosítottak, valamint a pályakezdők az első pillérből (felosztó-kirovó rendszerből) csak egynegyedével csökkentett mértékű ellátást fognak kapni. A foglalkoztatottsági ráta növelését célzó intézkedések szintén hozzájárulnak a nyugdíjrendszer fenntarthatóságának megőrzéséhez.

A nyugdíjrendszer fenntarthatóságának elemzésénél a konvergencia program a 2010. évig terjedően a hazai költségvetési előreszámítás, a távolabbi időszakra vonatkozóan pedig az Európai Unió Gazdaságpolitikai Bizottsága (EPC) által jóváhagyott, 2050-ig terjedő hosszú távú nyugdíjelőrejelzés eredményeire támaszkodik, figyelembe véve a 2006-2007. években megszülető egyensúlyjavító intézkedések hatását is. Eszerint a nyugdíjkorhatár (62 év) feletti lakosság munkaképes korúakhoz viszonyított aránya a 2004. évi 28,6%-ról 2050-ig jelentős mértékben, 59,2%-ra fog emelkedni. A nyugdíjasok foglalkoztatottakhoz viszonyított aránya ezért szintén kedvezőtlenül alakul, mivel a foglalkoztatottsági ráta javulása csak csekély mértékben enyhíti a demográfiai problémát.

A tőkefedezeti rendszer bevezetésének hatása a kiadási oldalon a 2020-as évektől kezdődően válik számottevő mértékűvé. Ekkortól az újonnan nyugdíjazottak egyre jelentősebb része már a kétpilléres rendszer tagjaként vonul vissza, s mint ilyen, az

állami pillérből csak csökkentett mértékű ellátásra lesz jogosult. Az előrejelzés szerint 2050-ben a magánnyugdíj-pénztárak a GDP 2,6%-ának megfelelő összegű nyugdíjkiadástól mentesítik az államháztartást (ahhoz viszonyítva, ha nem került volna sor a reformra). A társadalombiztosítási kiadások növekedését mérsékli a még folyamatban lévő korhatáremelés, a nyugdíjnak a GDP növekedés ütemétől elmaradó indexálása, valamint a korhatár alatti nyugdíjazás és az induló nyugdíjak meghatározásának ellentmondásait korrigáló, 2006-2007. évben elfogadásra kerülő szabályváltozások. Ugyanakkor a kiadások növekedését eredményezi a 13. havi nyugdíj teljes összegű bevezetése, valamint átmeneti (2020-ig tartó) emelkedést hoz az 1999 előtt megállapított ellátások közötti aránytalanságok korrekcióját célzó intézkedés-sorozat is. Ezen hatások eredményeként 2050-ben a társadalombiztosítás pénzügyi alapjainak GDP arányos nettó nyugdíjkiadásai várhatóan 3 százalékponttal fogják meghaladni a 2005. évi szintet.

A bevételek alakulását meghatározza, hogy a vegyes rendszer tagjai csökkentett mértékű járulékot fizetnek az állami pillérbe. Emiatt több évtizeden keresztül jelentős – a 2020-as évekig növekvő mértékű – többlethiány jelentkezik a felosztó-kirovó rendszerben, párhuzamosan azzal, hogy az aktív népesség egyre nagyobb része válik pénztártaggá. A másik legfontosabb bevételcsökkentő hatást a foglalkoztatottak abszolút számának – demográfiai okokból bekövetkező – csökkenése fogja jelenteni. Később a kiadási oldalon is érezhetővé válik a reform hatása. A vegyes rendszer teljes beérése 2060 körül várható. Fontos ugyanakkor, hogy ezen időszak alatt a magánnyugdíjpénztári pillérben a társadalombiztosítás átmeneti hiányával megegyező nagyságrendű megtakarítás (felhalmozás) történik.

A nyugdíjkiadások alakulása Magyarországon		a GDP %-ában				
	2000	2005	2010	2020	2050	
Nettó nyugdíjkiadások*	9,3	10,5	10,3	10,7	13,5	
Ebből: tb alapok kiadásai	8,6	9,9	9,8	10,2	13,2	
Magánnyugdíjpénztárak kiadásai	0,0	0,0	0,0	0,1	2,7	
Nyugdíjasok száma (millió fő)*	3,1	3,0	3,0	3,1	3,3	
Ebből**:						
a tiszta tb rendszerben	2,8	2,7	2,7	2,7	1,2	
a vegyes rendszerben	0,0	0,0	0,0	0,2	2,0	

* A társadalombiztosítás pénzügyi alapjai által finanszírozott, valamint a központi költségvetésből megtérített nyugdíjkiadásokra, továbbá a központi költségvetésből finanszírozott nyugdíjszerű ellátásokra fordított kiadások, illetve ellátottak együtt.

** A társadalombiztosítási nyugdíjban részesülők közül (nyugdíjszerű ellátások nélkül).

A jövőben a Nyugdíjbiztosítási Alap hiánya (ideértve a kieső járulékbévételek miatti átmeneti deficitet is) folyamatosan emelkedni fog. A 2007-től 3 százalékponttal emelkedő munkáltatói nyugdíjjárulékból származó többletbevétel a GDP 0,7%-ával javítja az Alap egyenlegét. A nettó nyugdíjkiadásokkal számolt hiány 2050-ben azonban az előrejelzés szerint így is a GDP 3,9%-át érheti el.

Összefoglalásként elmondható, hogy a demográfiai folyamatok kedvezőtlenül érintik a magyar nyugdíjrendszert. A népesedés kedvezőtlen hatását azonban hosszú távon tompítani fogják az 1997. évi nyugdíjreform során, valamint a 2006-2007. évi kiigazítások keretében hozott intézkedések. Ezzel együtt is az állami nyugdíjrendszer hiányának növekedése várható, melynek finanszírozása a központi költségvetés növekvő mértékű szerepvállalását fogja szükségessé tenni.

5.2 Egészségügyi rendszer

A hosszú távú fenntarthatóság jellemzőit bemutató 6. sz. táblázat egészségügyi kiadásokkal foglalkozó rovatában jelenleg az EPC 2006. februárjában kiadott előrejelzései szerepelnek, amelyek így értelemszerűen így nem tartalmazzák a Kormány által meghozott intézkedések hatását. A Kormány kezdeményezi, hogy szakértői közreműködéssel hazai előrejelzés is készüljön e kiadások hosszú távú alakulásáról.

Ezzel párhuzamosan döntést kell hozni abban a kérdésben is, hogy a demográfiai helyzetből adódóan hosszú távon növekvő kiadásokon belül mekkora legyen az állami kiadások aránya. A Kormány célja az, hogy az Egészségbiztosítási Alap kiadásai 2006 és 2009 között a GDP arányában 0,9 százalékponttal csökkenjenek.

Gyógyító-megelőző ellátás

Az egészségbiztosítás egyik neuralgikus pontja a gyógyító-megelőző ellátás. Az elmúlt években Magyarországon nem csökkent az aktív kórházi ellátás túlsúlya, nem javultak, sőt egyes területeken növekedtek a már évtizedekkel ezelőtt kialakult területi aránytalanságok. Jelentős elmaradások vannak a költséghatékony terápiás eljárások alkalmazása terén és nagyon sok kórház küzd méretgazdaságossági problémákkal. Ennek következményeként a lehetségesnél, illetve az optimálisnál relatíve többet költünk, ugyanakkor a torz szerkezetben felhasznált források a kívánatosnál kevesebb szakmai színvonalbeli eredményt hoznak. A felsoroltak mellett az elmúlt években növekvő gondokat okoz a teljesítmények eskalációja.

A gyógyító-megelőző ellátást az állam több formában finanszírozza. Az erre a célra fordított közkiadások 2006-ban elérik a GDP 3%-át. Az egészségügyi szolgáltatást nyújtók saját elszámolásuk alapján a nyújtott szolgáltatás függvényében fix összegű, és/vagy teljesítményarányos díjat kapnak. A díj megállapítása kormányzati hatáskör. A finanszírozási rendszer bizonyos garanciális elemeket is tartalmaz. Az Egészségbiztosítási Alap kezelője a teljesítmények elfutása esetén díjcsökkentést írhat elő.

Ez a rendszer biztosítja, hogy az Egészségbiztosítási Alap költségvetésének gyógyító-megelőző előirányzata a kötött, (túl nem léphető) előirányzatok közé tartozzon. Az előirányzatok betartásának ilyen helyzetben alapvető feltétele, hogy a kapacitásbővítés, teljesítmény elszámolási szabályok változásának, és a díjmegállapításnak olyan kombinációi kerüljenek alkalmazásra, amelyek a szolgáltatók intenzív bevételnövelési törekvései ellenére az alap kiadási kötelezettségét az előirányzaton belül tartja.

A következő évekre a Kormány az Egészségbiztosítási Alap kiadásainak csökkentését irányozta elő. A csökkenés a szolgáltatás színvonalának romlása nélkül is elérhető, mivel az intézkedések elsősorban a források hatékonyabb felhasználását és a pazarlások megszüntetését szolgálják.

A Kormány által – 2006 júliusában bejelentett – kiigazító intézkedések első csoportja az egyensúly rövidtávú javítását szolgálja. Az intézkedések (elszámolható teljesítmény csökkentése, teljesítménynövekedés elszámolhatóságának korlátozása, ellenőrzés fokozása, szolgáltatóhálózat kapacitásbővítésének leállítás, a díjak befagyasztása) októbertől jelentősen csökkentik az Egészségbiztosítási Alap kifizetési kötelezettségét, ugyanakkor mérséklik a szolgáltatók teljesítménynövelési lehetőségeit az elszámolható teljesítmény-maximum meghatározásával. Az ebből eredő megtakarítás 2006-ban csak az utolsó negyedévet érinti, így a kiadáscsökkentő hatás a következő években az ideinek a többszöröse lesz.

Az intézkedések második csoportját a fenti intézkedések hatására kialakuló nominális kiadási szintek tarthatóságát hosszabb távon szolgáló, a rövidtávú intézkedéseket felváltó, az ellátó rendszerben ma fennálló területi és strukturális aránytalanságok mérséklését, a méretgazdaságosság és a költséghatékonyág javítását célzó alábbi lépések alkotják:

- Az egészségügy társadalombiztosítási jellegének megerősítése (a biztosítási elv alapján járó szolgáltatás igénybevételének feltétele a biztosított jogviszony vagy más erre jogosító és nyilvántartott állapot megléte) és az esedékes járulék megfizetése⁷. Ennek hiányában csak alapszintű – mentés, sürgősségi, anya- és csecsemővédelem, valamint járványügy - szolgáltatás vehető igénybe.

⁷ Azon személyek is részesülhetnek a természetbeni egészségügyi ellátásban, akiktől a járulékot foglalkoztatójuk levonta, de azt nem fizette be.

- A kereslet szabályozása érdekében az orvos-beteg találkozóhoz (alapellátás, járóbeteg-szakellátás és az ezzel kapcsolatos diagnosztikai vizsgálatok, valamint aktív fekvőbeteg szakellátás esetében) kapcsolódóan az igénybevevő által fizetendő díj kerül bevezetésre az egészségügyi szolgáltatásra vonatkozó számlaadási kötelezettséggel együtt.
- A szolgáltatások igénybevételének és nyújtásának ésszerűsítésére általánossá válik a szakmai és finanszírozási protokollok alkalmazása.
- Az ellátás következő (magasabb) szintjének igénybevétele jellemzően az alsóbb szinten kiadott beutalóval lehetséges.
- A túlzott aktív fekvőbeteg kapacitások átalakulnak krónikus, ápolási és járóbeteg kapacitássá, illetve megszűnnek.
- A szolgáltatók versenyezhetnek a társadalombiztosítási finanszírozás elnyeréséért, az OEP csak a szükséges mértékben vásárol szolgáltatást, az OEP szerződéskötési kötelezettsége megszűnik.
- A szolgáltatók (jellemzően a kórházak) működési keretei átalakulnak, lehetővé téve az átláthatóságot biztosító könyvelést és eredmény-kimutatást, a tulajdonos (fenntartó) eredményérdekeltségét és a dolgozók rugalmasabb bérezését biztosító foglalkoztatását. (Az intézkedés az Egészségbiztosítási Alap egyenlegét közvetlenül nem javítja, hozzájárulhat azonban az intézményfenntartó önkormányzatok és állami szervek gazdálkodási pozíciójának javulásához.)
- Létrejön az egészségbiztosítási felügyelet.
- A Kormány mérlegelni fogja az egészségügyi biztosítási piac esetleges megnyitását.

A strukturális reform végrehajtása eredményeként jelentősen csökken az aktív fekvőbeteg ellátó kapacitás (elsősorban a fővárosban, Nyugat- és Dél-Dunántúlon, főként a kisvárosokban). Az aktív kórházi ellátó kapacitás csökkenését a krónikus és ápolási kapacitás szükségletek szerinti bővülése részben ellensúlyozza, a teljes kórházi kapacitás azonban csökken. Az ellátás a kisebb költségigényű ellátási formák irányába tolódik el.

A reformértékű változás egyik feltétele, hogy országosan egységes, a mainál kisebb aktív kórházi és nagyobb krónikus kapacitásokat tartalmazó normatívák kerüljenek meghirdetésre a szakellátási kötelezettségről rendelkező törvényben. Az elszámolható teljesítmény kerüljön átrendezésre a normatíváknak megfelelően. Az átalakulási folyamat megvalósítása és a korszerű, költséghatékony terápiák elterjesztése járjon érzelhető anyagi támogatással.

A térítéskötelezettség valamely formájának 2007-re tervezett bevezetése lehetőséget teremt a szigorító intézkedésekkel eddig nem érintett háziorvosi és fogorvosi ellátás területén fizetett díjak néhány százalékos mérséklésére. Az itt keletkezett megtakarítás a szakellátás átalakítási programjának költséghatékonyt javító fejlesztési céljaira használható fel. Ugyancsak a térítéskötelezettség bevezetése pótolhatja részben, vagy egészben a 2006. júliusi intézkedésekkel kivont forrásokat a járóbeteg szakellátásban.

Előkészítés alatt áll a fogászati ellátás társadalombiztosítási támogatásának mérséklését és a passzív táppénz időszakának szűkítését célzó intézkedés. Ezek az intézkedések a szándékok szerint a szakellátás strukturális átalakítását segíthetik elő.

A kiadási célok teljesítését jogszabályi garancia szolgálja.

Gyógyszertámogatás

Az Egészségbiztosítási Alap növekvő hiányának évek óta egyik meghatározó tényezője a gyógyszer-támogatás dinamikus növekedése.

Az államháztartási egyensúly javításához alapvető fontosságú, hogy a gyógyszer-támogatás növekedési üteme jelentősen mérséklődjön. Ennek érdekében

racionalizálni kell a támogatási rendszert, fokozni a költséghatékonysági, hosszabbtávú finanszírozhatósági követelmények érvényesülését, növelni a gyártók érdekeltségét a fokozottabb árversenyben, növelni a lakosság és az orvosok költségérzékenységét, a gyógyszer felírás, támogatás elszámolás, támogatás igénybevétel ellenőrzésének hatékonyságát.

A gyógyszer támogatási rendszer átalakítására az alábbi elvek szerint kerül sor:

- A gyógyszer-támogatási rendszerben az a cél, hogy az idejében történő támogatás csökkenését követően a gyógyszerkassza előirányzata tartható legyen. Ennek érdekében a szabályozás kiterjed a gyártókkal való kapcsolatokra, a felírási szokások befolyásolására és az indokolatlan kereslet korlátozására.
- Általánossá válik a támogatási összeg „fixesítése” – az azonos hatóanyagú csoportokban – a legolcsóbb (referencia) termék támogatásának szintjén.
- A házi orvosok számára egyéni gyógyszerrendelési keret kerül megállapításra.
- Az új szabályok biztosítják, hogy a kórházból távozó beteget (hacsak más indikáció nincs) jellemzően generikus készítmény szedésére „állítsák be”.
- Szigorú és zárt ellenőrzési rendszer következetes működtetése a felírási és támogatotti jogosultságok on-line követésére.

A gyógyszer-támogatások előirányzott kiadási szintjének tartását a következő években az alábbi konkrét intézkedések szolgálják:

2006

- a támogatási rendszer az ún. „transzparencia” rendeletnek, illetve a gyógyszergyártókkal kötött, 2006. végéig hatályos szerződésnek megfelelő korrigálása (7,5%-os térítési díjcsökkentés visszarendezése a nem fixesített körben, a többnyire kedvezőbb árszintű termékek alapján történő újrafixesítés, 2,7%-os támogatáscsökkentés a fix csoportokban);
- a gyógyszerfelírás fokozott ellenőrzése;

2007

- érvényesül a 2006. évközi támogatásrationalizálási és rendéllenőrzési intézkedések áthúzódó hatása;
- az igénybevételi díj fizetéséhez, illetve a szolgáltatók számlaadási kötelezettségéhez kötött egészségügyi ellátási rendszer bevezetésének hatására kb. 4-5%-kal csökkenhet a felírt receptek száma, ami jelentősen mérsékelheti a támogatáskiáramlást;
- a gyógyszer-gazdaságossági törvény megalkotásával a biztosítót kedvezményező rendszer megteremtése;
- az ár- és befogadási szabályok árcsökkentést eredményező változtatása (a folyamatos fixesítés és a támogatott gyógyszerkörre vonatkozó teljes felülvizsgálat, az első generikus készítmény ármaximumának rögzítése, a generikus gyógyszerek befogadásának gyorsítása, a 90 napos befogadási határidő 30 napra történő csökkentésével);
- a térítésmentesség megszüntetése;
- a támogatott gyógyszerkörben maradás feltételeinek szigorítása, a nem költséghatékony gyógyszerek támogatásának megszüntetése;
- a házi orvosi gyógyszerkeret bevezetése;
- a felírási és támogatotti jogosultságok on-line követésére irányuló ellenőrzési rendszer általánossá tétele;

2008

- a szabályozási rendszer további korrekciói

6. Az államháztartás intézményi jellemzői

6.1 A költségvetés készítésének menete

A magyar Parlament egykamarás törvényhozó testület. A legfontosabb szabályokat a kétharmados többséggel elfogadott házszabály tartalmazza, részletkérdésekről pedig a házbizottság dönt. A házbizottságban az ellenzéket arányos képviselőket illeti meg, a döntések pedig általában egyhangúlag születnek.

Az Alkotmány úgy rendelkezik a költségvetéssel kapcsolatban, hogy "az országgyűlés megállapítja az államháztartás mérlegét, jóváhagyja az állami költségvetést és annak végrehajtását". A költségvetési eljárást az 1992-es keltezésű államháztartási törvény és annak végrehajtási rendeletei szabályozzák.

A házszabály meglehetősen részletes szabályokat tartalmaz a költségvetési vita rendjére vonatkozóan. A vita első fordulójában bármilyen tartalmú módosítás benyújtható, a második fordulóban viszont már csak olyanok, amelyek nem változtatják meg az első forduló végén meghatározott ún. főszámokat (fejezeti főösszegek).

A költségvetési folyamat időrendje

Mértékegység: hónap	Abszolút időpont (választási évben)	Relatív időpont
A Kormány elfogadja a költségvetés tervezésének irányelveit	április 15. (június 30.)	t-8,5 (t-6)
Pénzügyminiszter benyújtja a költségvetési törvényjavaslatot a Kormány részére	augusztus 31. (október 15.)	t-4 (t-2,5)
A Kormány benyújtja a költségvetési törvényjavaslatot a Parlament részére. A költségvetési törvényjavaslat benyújtásával egyidejűleg az ÁSZ benyújtja a törvényjavaslatról szóló jelentését a Parlamentnek, amely a törvényjavaslatot az ÁSZ véleményével együtt tárgyalja	szeptember 30. (október 31.)	t-3 (t-2)
A Kormány benyújtja a fejezeti részletezésű számokat és azok szöveges indokolását a Parlament részére	október 15. (november 15.)	t-2,5 (t-1,5)
A Parlament dönt a főszámokról és megkezdődik a parlamenti vita második fordulója	november 30.	t-1
A Parlament elfogadja a költségvetési törvényt	december	t
Költségvetési év vége és a Zárszámadás elkészítése	Következő év december	t+12
A Kormány benyújtja a zárszámadást az Állami Számvevőszéknek	Következő év utáni év június	t+18
A Kormány benyújtja a zárszámadást, az ÁSZ elnöke pedig a zárszámadról készített jelentést a Parlamentnek	Következő év utáni augusztus	t+20

6.2 Az államháztartás-statisztikai adatszolgáltatás felépítése

Magyarországon a kormányzati szektorra vonatkozó statisztikákat a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) és a Magyar Nemzeti Bank (MNB) készíti. A jelenlegi munkamegosztás szerint a KSH a nem-pénzügyi számlákért, az MNB a pénzügyi számlákért felelős.

A Túlzott Hiány Eljárás keretében történő adatszolgáltatásban a (t-1)-dik időszakig terjedő tényadatok összeállításában a fenti munkamegosztás érvényesül, míg a tárgyévi várható (t) kormányzati egyenleg és adósság kimunkálása a Pénzügyminisztérium feladata. Az első Notifikáció határidejének február végéről március végére történt áthelyezése lehetővé tette, hogy a KSH átvegye a (t-1) időszak hiányának számítását a Pénzügyminisztériumtól, ezáltal biztosított a nemzeti számlákkal való összhang.

A KSH, az MNB és a PM képviselőiből álló statisztikai munkabizottság vezetői és szakértői szinten működik, együttműködési megállapodás rögzíti az adatáramlás, a munkamegosztás, a módszertani megítélés eljárási kérdéseit.

A kormányzati szektor statisztikáinak meghatározó adatforrása az államháztartási információs rendszer, az államháztartás szervezeteinek éves és évközi beszámolóit, amit kiegészít a kormányzathoz sorolandó vállalatok és non-profit szervezetekről történő statisztikai adatgyűjtés, továbbá a kormányzati szektor egészére vonatkozó bank- és értékpapír-statisztikai adatgyűjtés.

A Túlzott Hiány Eljárás keretében teljesítendő Notifikáció összeállításához kapcsolódó módszertani leírást („EDP Inventory”) a magyar hatóságok ez év szeptemberében aktualizálják, és a tervek szerint a KSH a honlapján közzéteszi.

A Pénzügyminisztérium a kialakult gyakorlatnak megfelelően az Országgyűlésnek benyújtott éves költségvetés, illetve zárszámadás indokolásában önálló fejezetet szentel a hivatalos államháztartási és a maastrichti egyenleg- és adósságmutató eltérésének bemutatására.

6.3 Költségvetési szabályok, költségvetési tervezést segítő független intézmények

Költségvetési szabályok

Az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény 2006. júliusi módosítása alapján új költségvetési szabályok erősítik a költségvetési fegyelmet és átláthatóságot. Az új szabályok egyik fő eleme a költségvetési fejezeteknél képzendő egyensúlyi tartalék, a másik a fejezetek felügyeletét ellátó szervek vezetőinek negyedéves jelentési közzétételük a Kormánynak a hatáskörükbe tartozó fejezeti bevételek és kiadások teljesüléséről és várható éves alakulásáról. A Kormány az éves költségvetési törvényjavaslat benyújtásakor javaslatot tesz azon fejezeti előirányzatokra, amelyek felhasználását csak az adott fejezet negyedéves jelentése alapján engedélyezi, ha a fejezeti költségvetési folyamatok, illetve az államháztartás egészének várható alakulása ezt lehetővé teszi. A fejezeti egyensúlyi tartalék felhasználásra nem engedélyezett része elvonásra kerülhet.

Magyarországon az önkormányzatok bizonyos kötelezettségvállalásait szabályozzák fiskális szabályok. Az önkormányzati törvény szerint a helyi önkormányzat adósságot keletkeztető kötelezettségvállalásának (hitelfelvételének és járulékainak, valamint kötvénykibocsátásának, garancia- és kezességvállalásának, lízingjének) éves felső határa a korrigált saját bevétel. A likvid (éven belül felvett és visszafizetett, illetve a közszolgáltatási és államigazgatási feladatok folyamatos működtetéséhez felvett) hitel nem esik e korlátozás alá.

Állami Számvevőszék

Az Állami Számvevőszék (ÁSZ) mint kormánytól független intézmény, garanciális kontrollt jelent a költségvetés számára. Az ÁSZ készít előre és visszatekintő elemzéseket a költségvetésről. Ennek során vizsgálja az államháztartás gazdálkodását, ennek keretében a központi költségvetési javaslat megalapozottságát, a bevételi előirányzatok teljesíthetőségét, a központi költségvetés végrehajtásáról készített zárszámadást, a társadalombiztosítás pénzügyi alapjainak és az elkülönített pénzügyi alapoknak a

felhasználását. A tervekkel való összhang hiányában felhívja a Kormány figyelmét a lehetséges kockázatokra.

7. Mellékletek

1.sz. melléklet: Kiadásoldali intézkedések 2007-2009

2007-től az államháztartás kiadásai a következő intézkedések szerint alakulnak:

- 2007-2008-ban az idei előirányzatokhoz viszonyítva csak az alábbi területeken van mód nominális növekedésre:
 - nyugdíjkiadások és a nyugdíjmeléshez kapcsolt kifizetések (pl. gyés, anyasági támogatás), nyugdíjszerű ellátások,
 - családtámogatások (pl. gyed, családi pótlék),
 - szociális segélyek,
 - Európai Unióba történő befizetések, és uniós pénzek felhasználását lehetővé tevő társfinanszírozások,
 - az államháztartáson kívüli megvalósításra tervezett programutak bevonása a költségvetésbe (a 2006. évi előirányzatok nem tartalmazzák a programutak kiadásait),
 - a tömegközlekedés állami támogatása,
 - a megkötött szerződéssel rendelkező PPP beruházások rendelkezésre állási díjai,
 - a felsőoktatási törvényből adódó többletek,
 - a beruházás-ösztönzési célelőirányzat,
 - az államadósság kamatkidásai;
- A többi terület kiadásai a 2006. évi szinten maradnak, amit csökkent:
 - a 70 milliárd forintos (a GDP 0,3%-a) államháztartási tartalék elvonása,
 - a 40 milliárd forintos (a GDP 0,2%-a) zárolás,
 - a 2006. évi egyszeri feladatok (választások) költségeinek elvonása,
 - a központi és az önkormányzati területen végrehajtott létszámcsökkentés hatása;
- A 2006-2007. évi létszámcsökkentés finanszírozásához szükséges felmentési illetmények és végkielégítések túlnyomó része 2007-ben, kisebb része 2008-ban kerül kifizetésre. Ennek fedezetét a céltartalék tartalmazza;
- A közszférában 2007-től megtörténik a bértömeg-gazdálkodásra és a teljesítményösztönzésre való áttérés;
- A gyógyszer-támogatási előirányzat tartását a költséghatékonysági és a hosszabb távú finanszírozhatósági követelmény fokozottabb érvényesítése, az árversenyben való gyártói érdekelttség, valamint a lakosság és az orvosok költségérzékenységének növelése, a gyógyszerfelírás, a támogatás-elszámolás, a támogatás-igénybevitel hatékonyabb ellenőrzése alapozza meg;
- A gyógyító-megelőző ellátások kiadásai a 2006. évi várható teljesítéshez képest a GDP arányában évente mérséklődnek;
- A gázár-kompenzációra fordított kiadásoknál 2007-től fokozatosan megvalósul a csak szociális alapú támogatásra való áttérés;

- A vasutak közszolgálati tevékenységének finanszírozására rendelkezésre álló források – feltételezve az átalakítást – a jelenlegi, a GDP 0,2%-ának megfelelő szintről a GDP 0,4%-ára emelkednek. Emellett 2007-ben és 2008-ban egyszeri tőkejuttatásra is sor kerül;
- A Budapesti Közlekedési Vállalat folyó finanszírozása 2006-ban a valóságos költségeket elismerve emelkedik, de a jövőbeni támogatási igényeket korlátozva a későbbiekben szinten marad.

2. sz. melléklet: Bevételi intézkedések 2006-2009

A 2006. szeptember 1-jétől érvényes legfontosabb változások a következők:

- Az általános forgalmi adó változásai egyrészt az államháztartási egyensúly javítását, másrészt az uniós jogharmonizációs célokat szolgálják, ennek jegyében:
 - a 15%-os áfa kulcs 20%-ra nő;
 - a telefon áfa levonható hányada 50%-ról 70%-ra nő
- A jövedéki adónál a jogharmonizációs kötelezettségből adódóan
 - cigarettánál a jövedéki adó 5,7%-kal emelkedik;
 - az alkohol és az összes alkoholtartalmú ital (kivéve bor) jövedéki adója 7%-kal emelkedik.
- A személyi jövedelemadóztatásban folytatódik a különböző jogcímen szerzett jövedelmek adóterheinek közelítése, az adóalap szélesítése. Ennek keretében 2006. szeptemberétől
 - a természetbeni juttatásra vonatkozó adómérték 44%-ról 54%-ra emelkedik;
 - a kamat és a tőzsdei ügyletek jövedelme utáni adómérték 0%-ról 20%-ra változik.
- A különböző formában megszerzett jövedelmek adóterhelésének közelítése érdekében az egyszerűsített vállalkozói adó mértéke 2006. októberétől 15%-ról 25%-ra emelkedik.
- A költségvetés egyensúlyának javítása érdekében a társas vállalkozások 2006. szeptemberétől a korrigált adózás előtti nyereségük után 4%-os különadót fizetnek.
- Az egyéni egészségbiztosítási járulék 4 százalékról 6 százalékra emelkedik,
- mind a foglalkoztatói, mind az egyéni egészségbiztosítási járulék megosztásra kerül az egyes kockázatok szerint: a 11 százalékos munkáltatói egészségbiztosítási járulékból 7 százalék természetbeni, 4 százalék pénzbeli egészségbiztosítási járulék lesz, a 6 százalékos egyéni egészségbiztosítási járulékból pedig 4 százalék természetbeni, 2 százalék pénzbeli egészségbiztosítási járulék,
- A nyugdíjas foglalkoztatott is köteles 4 százalék természetbeni egészségbiztosítási járulékot fizetni,
- A kiegészítő tevékenységet folytató (nyugdíjas) egyéni és társas vállalkozó az eddigi 5 százalék baleseti járulék fizetése helyett 10 százalékos mértékű egészségügyi szolgáltatási járulékot fizet,
- A nem biztosított, de jövedelemmel rendelkező személyek 15 százalékos egészségügyi szolgáltatási járulékot fizetnek (a korábbi 11 százalékos egészségbiztosítási járulék helyett),

- A foglalkoztatók, a főállású egyéni- és társas vállalkozók körében bevezetésre kerül a minimum járulékalap (vagyis főszabályként havi 125 ezer forint után kell megfizetni a járulékokat). Ez alól akkor van kivétel, ha a kötelezett bejelentést tesz az állami adóhatósághoz. A bejelentés valóságtartalmát az adóhatóság ellenőrzi.
- A foglalkoztatás ösztönzést, az álláskeresőket segítő ellátásokat finanszírozó alap (Munkaerőpiaci Alap) finanszírozási stabilitásának erősítése érdekében 2006. szeptember 1-jétől az egyéni munkavállalói járulék 1 százalékról 1,5 százalékra emelkedik.

2006. november 1-jétől

- Nem szűnik meg a foglalkoztatókat terhelő tételes egészségügyi hozzájárulás (változatlanul havi 1 950 forint/fő összeget kell ilyen jogcímen fizetni).

A 2007-től érvényes legfontosabb változások a következők:

- A jövedéki adónál a jogharmonizációs kötelezettségből adódóan
 - a cigarettánál a jövedéki adó április 1-től 2,7%-kal, szeptember 1-től további 2,7%-kal emelkedik.
- A személyi jövedelemadózáásban
 - a kétkulcsos adótábla sávhatára 1,55 millió forintról 1,7 millió forintra emelkedik;
 - a nyugdíj 2007-től adóterhet nem viselő járandóságként adózik, vagyis a nyugdíj mellett más összevonandó jövedelmet is szerző magánszemélynek az adófizetési kötelezettség megállapításánál a nyugdíjat is figyelembe kell vennie;
 - módosul az adókedvezmények rendszere: megszűnik a szellemi tevékenység, a felnőttképzés és a számítógép-beszerzés kedvezménye. A 2007. január 1-jét követően felvett lakáscélú hitelek törlesztéséhez adókedvezmény már nem vehető igénybe. A felsőoktatási tandíj kedvezménye, a közcélú adományok kedvezménye, az élet- és nyugdíjbiztosítások kedvezménye, a megállapodás alapján fizetett járulék, magánnyugdíj-pénztári tagdíj, illetve annak kiegészítése címén adókedvezmény a korábbi 6 millió forint helyett csak 3,4 millió forint éves összevont jövedelemig érvényesíthető;
 - szűkül egyes adómentes juttatások köre a juttatásban részesülők korlátozásával.
- A társasági adózásban, ha az általános szabályok szerint megállapított adóalap nem éri el az adóévi összes bevétel (csökkentve az eladott áruk beszerzési értékével és a külföldi telephely bevételével) 2%-át, akkor ez utóbbit kell adóalpnak tekinteni. Az elvárt adó intézménye az egyéni vállalkozókra is vonatkozik.
- A gépjárműadózáásban változik az adóalap és az adómérték, az adóteher a személygépkocsi és a motorkerékpár „értékéhez” igazodik.
- A gépjármű visszterhes vagyonszerzési illetve mintegy 20 százalékkal emelkedik, és ilyen arányban növekszik a pótkocsi szerzése esetén fizetendő illeték is.
- 2007-től különadó-fizetési kötelezettség terheli
 - az egyéni nyugdíjjárulék alapjának felső határát meghaladó összevont adóalappal rendelkező magánszemélyeket. A 4%-os adót a járulékalap felső határát meghaladó jövedelemrészre kell megfizetni;
 - a hitelintézeteket, amelyeknek az állami támogatással összefüggő hitelekből származó kamatbevétel után 20%-os járadékot kell fizetniük.

- A készpénzforgalom visszaszorítása érdekében a társas vállalkozásoknak 2007-től az indokolatlanul magas házipénztár-állomány után 20%-os házipénztár adót kell fizetniük;
- A minimum járulékalap havi 125 ezer forintról 131 ezer forintra emelkedik;
- Az egyéni egészségbiztosítási járulék 6 százalékról 7 százalékra emelkedik;
- A kiegészítő tevékenységet folytató (nyugdíjas) egyéni- és társas vállalkozó egészségügyi szolgáltatási járulékfizetési kötelezettsége 10 százalékról 16 százalékra emelkedik;
- A nem biztosított, de jövedelemmel rendelkező személyek egészségügyi szolgáltatási járulékfizetési kötelezettsége 15 százalékról 16 százalékra emelkedik;
- A mezőgazdasági őstermelők is biztosítottá válnak;
- A magánszemélyt terhelő, egyes külön adózó jövedelmek után fizetendő egészségügyi hozzájárulás mértéke 4 százalékról 14 százalékra emelkedik, az az összeghatár pedig, ameddig ezt a kötelezettséget éves szintre számolva teljesíteni kell, évi 400 ezer forintról 450 ezer forintra emelkedik;
- Az egyház az egyházi személy után 4 százalékos egyéni természetbeni egészségbiztosítási járulékot fizet;
- Nem kerül sor a 2007. január 1-jétől tervezett 3 százalékos munkáltatói járulékcsökkentésre;
- A társadalombiztosítási nyugdíj (I-es pillér) finanszírozási stabilitásának növelése érdekében a 29 százalékos munkáltatói társadalombiztosítási járulékfizetési kötelezettségen belül megváltozik az egészségbiztosítási és a nyugdíjbiztosítási járulékfizetés százalékos megoszlása: a 11 százalékos egészségbiztosítási járulék 8 százalékra csökken, egyidejűleg a 18 százalékos nyugdíjbiztosítási járulék 21 százalékra emelkedik.

Az Országgyűlés által elfogadott törvények értelmében *2008-ban* nem kerül sor az iparűzési adó megszüntetésére, *2009-ben* pedig nem valósul meg a munkáltatói társadalombiztosítási járulék előző programban feltételezett további 2 százalékpontos csökkentése.

TÁBLÁZATOK

Makrogazdasági kilátások

	ESA kód	2 004	2 004	2 005	2006	2007	2008	2009
		mrd Ft	változás %-ban					
1. GDP (2000. évi áron)	B1g	15 637,1	5,2	4,1	4,1	2,2	2,6	4,1
2. GDP folyó áron	B1g	20 429,5	9,5	6,7	6,5	6,5	4,5	6,9
A növekedés összetevői (2000. évi áron)								
3. Háztartások fogyasztási kiadása	P3	9 033,0	3,6	1,7	3,0	-0,7	0,6	1,5
4. Közösségi fogyasztási kiadás	P3	3 554,3	2,1	-0,4	1,7	-1,8	-3,8	1,4
5. Bruttó állóeszköz-felhalmozás	P51	4 021,3	8,0	6,6	6,6	2,1	3,7	7,0
6. Készletfelhalmozás változása (a GDP %-ában)	P52+ P53	-100,6	-0,6	-2,3	-3,9	-3,8	-3,8	-3,6
7. Termékek és szolgáltatások exportja	P6	13 535,8	15,8	10,8	12,0	10,9	9,9	9,4
8. Termékek és szolgáltatások importja	P7	14 406,7	13,5	6,5	9,5	8,5	8,0	8,8
Hozzájárulás a GDP növekedéséhez								
9. Belföldi végső felhasználás		-	4,6	2,6	3,8	-0,2	0,5	2,9
10. Készlet felhalmozás változása	P52+ P53	-	-0,3	-1,7	-1,7	0,0	0,0	0,0
11. Termékek és szolgáltatások külkereskedelmi egyenlege	B11	-	0,9	3,3	2,1	2,4	2,1	1,1
Árindexek alakulása								
12. GDP implicit árindexe,%			4,1	2,5	2,3	4,2	1,9	2,7
13. Háztartások fogyasztási kiadásának implicit árindexe			3,7	6,2	3,7	6,2	3,3	3,0
14. Harmonizált fogyasztóiár-index (HICP)			6,8	3,6	3,5	6,2	3,3	3,0
15. Közösségi fogyasztási kiadás implicit árindexe			4,5	5,7	5,3	2,0	0,1	2,9
16. Állóeszközfelhalmozás implicit árindexe			3,2	2,5	4,6	4,4	3,1	2,9
17. Export implicit árindexe (árak és szolgáltatások)			-1,4	-0,6	6,9	3,1	1,0	1,0
18. Import implicit árindexe (árak és szolgáltatások)			-0,9	1,1	8,9	2,9	0,8	0,8
Munkaerőpiac alakulása								
19. Foglalkoztatottak száma (1000 fő)		3 900,4	-0,5	0,0	0,3	0,0	0,3	0,7
20. Munkanélküliségi ráta %		-	6,1	7,2	7,3	7,5	7,4	7,3
21. Munkatermelékenység, foglalkoztatottra		-	5,8	4,0	3,8	2,2	2,3	3,3
22. Munkavállalói jövedelem (mrd Ft)	D.1.	9 419,7	9,6	7,8	6,4	6,5	4,0	5,6
Finanszírozási pozíciók (a GDP %-ában)								
23. Nettó külső finanszírozási képesség(+)/igény(-)	B.9.		-8,3	-6,6	-7,1	-4,2	-2,2	-1,4
ebből:								
- áruk és szolgáltatások egyenlege			-2,9	-1,3	-1,2	0,6	2,2	2,8
- elsődleges jövedelmek és transferek egyenlege			-5,7	-6,1	-6,7	-6,5	-6,5	-6,4
- tőkemérleg egyenlege	B.9./ EDP B.9.		0,3	0,8	0,8	1,7	2,2	2,2
24. Magánsektor nettó finanszírozási képessége (+) / igénye (-) statisztikai eltéréssel együtt	B.9.		-1,7	0,9	3,0	2,6	2,1	1,8
24a. Ebből: statisztikai eltérés			0,7	0,8
25. Kormányzati szektor nettó finanszírozási képessége (+) / igénye (-)	B.9.		-6,6	-7,5	-10,1	-6,8	-4,3	-3,2

Államháztartás összefoglaló adatai

A GDP %-ában	ESA kód	2004	2 004	2 005	2006	2007	2008	2009
		mrd Ft	A GDP %-ában					
Nettó hitelnyújtás (EDP B.9.)								
1. Kormányzati szektor	S.13.	-1338,6	-6,6	-7,5	-10,1	-6,8	-4,3	-3,2
2. Központi kormányzat	S.1311.	-886,7	-4,3	-4,8	-8,4	-5,3	-2,7	-1,9
3. Tartományi kormányzat	S.1312.	-	-	-	-	-	-	-
4. Helyi önkormányzatok	S.1313.	-46,7	-0,2	-0,6	-0,7	-0,4	-0,5	-0,5
5. TB alapok	S.1314.	-405,2	-2,0	-2,1	-1,0	-1,1	-1,1	-0,8
Kormányzati szektor (S13)								
6. Bevételek összesen	TR	8781,4	43,0	43,1	42,4	44,2	44,8	45,4
7. Kiadások összesen	TE ¹	10120,0	49,6	50,6	52,5	51,0	49,1	48,6
8. Egyenleg	EDP B.9.	-1338,6	-6,6	-7,5	-10,1	-6,8	-4,3	-3,2
9. Kamatkiadások (FISIM-mel)	EDP D.41.+ FISIM	892,9	4,4	4,1	3,8	4,4	4,1	4,0
9a. FISIM		20,8	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
10. Elsődleges egyenleg		-445,7	-2,2	-3,4	-6,3	-2,4	-0,2	0,8
Bevételek összetevői								
11. Adóbevételek (11=11a+11b+11c)		5 206,0	25,5	24,9	24,1	25,3	25,5	25,2
11a. Termelési és importadók	D.2.	3 308,2	16,2	15,6	14,6	14,8	14,7	14,4
11b. Jövedelem és vagyonadók	D.5.	1 879,2	9,2	9,2	9,4	10,4	10,7	10,7
11c. Tőkejövedelem adó	D.91.	18,6	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
12. Társadalombiztosítási hozzájárulások	D.61.	2 557,7	12,5	12,8	12,8	13,5	13,5	13,4
13. Tulajdonosi jövedelem	D.4.	219,8	1,1	0,8	0,5	0,4	0,3	0,3
14. Egyéb (14=15-(11+12+13))		797,9	3,9	4,6	5,0	5,0	5,5	6,5
15=6. Bevételek összesen	TR	8781,4	43,0	43,1	42,4	44,2	44,8	45,4
Adóteher (D.2.+D.5.+D.61.+D.91.-D995.)		7763,7	38,0	37,7	36,9	38,8	39,0	38,6
Kiadások összetevői								
16. Közösségi fogyasztás	P32	2 171,5	10,6	10,4	10,3	9,8	9,1	8,9
17. Társadalmi juttatások	D.62 + D.63.	5 562,2	27,2	27,9	28,7	27,8	27,0	26,4
17a. Természetbeni társadalmi juttatás	D63	2 677,2	13,1	13,1	13,2	12,2	11,4	11,1
17b. Pénzbeni társadalmi juttatások	D62	2 885,0	14,1	14,8	15,5	15,6	15,6	15,3
18.=9. Kamat kiadás FISIMmel	D41+ FISIM	892,9	4,4	4,1	3,8	4,4	4,1	4,0
19. Támogatások	D3	324,7	1,6	1,6	1,4	1,5	1,4	1,4
20. Bruttó állóeszköz-felhalmozás	P51	730,7	3,6	3,4	4,5	3,6	3,3	3,6
21. Egyéb kiadások (21=22-(16+17+18+19+20))		438,0	2,2	3,2	3,8	3,9	4,2	4,3
22.=7. Kiadások összesen	TE ¹	10120,0	49,6	50,6	52,5	51,0	49,1	48,6
Munkavállalói jövedelem	D.1.	2612,8	12,8	12,6	12,1	11,4	10,5	10,2

¹ swap-ügyletek nettó hatásával igazítva TR-TE=EDP B.9.

Az államadósság alakulása

A GDP %-ában	ESA kód	2 004	2 005	2006	2007	2008	2009
1. Bruttó adósságállomány		60,2	62,3	68,5	71,3	72,3	70,4
2. Bruttó adósságállomány változása		6,4	5,9	10,0	7,0	4,1	2,7
Az adósságállomány változásának tényezői							
3. Elsődleges hiány		2,2	3,4	6,3	2,4	0,2	-0,8
4. Kamatkiadás (FISIM-mel)		4,4	4,1	3,8	4,4	4,1	4,0
5. Az adósságrátára ható egyéb tényezők		-0,2	-1,6	-0,1	0,2	-0,2	-0,5
ebből: privatizációs bevételek		-0,8		-1,1			
Implicit kamatláb az adósságállományon (%)		7,7	6,9	6,0	6,4	5,9	5,7

Ciklikus folyamatok

A GDP %-ában	ESA kód	2 004	2 005	2006	2007	2008	2009
1. GDP 2000. évi áron (éves növekedési ütem)		5,2	4,1	4,1	2,2	2,6	4,1
2. Államháztartás egyenlege	B9	-6,6	-7,5	-10,1	-6,8	-4,3	-3,2
3. Kamatkiadások (FISIM-mel)	D41 + FISIM	4,4	4,1	3,8	4,4	4,1	4,0
4. Potenciális GDP 2000. évi áron (éves növekedési ütem)		4,1	4,1	4,0	4,0	3,9	3,9
összetevők:							
-munkatényező		0,4	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3
-tőketényező		1,9	2,0	2,0	2,0	1,9	1,9
-teljes tényező termelékenység (TFP)		1,8	1,7	1,7	1,6	1,6	1,5
5. Kibocsátási rés		1,0	1,1	1,2	-0,6	-1,9	-1,7
6. Államháztartási egyenleg ciklikus komponense		0,3	0,3	0,3	-0,2	-0,5	-0,4
7. Ciklikusan igazított egyenleg (2-6)		-6,9	-7,8	-10,4	-6,6	-3,8	-2,8
8. Ciklikusan igazított elsődleges egyenleg (7-3)		-2,5	-3,7	-6,6	-2,2	0,3	1,2

**Eltérés a 2005. évi decemberi Konvergencia programban megadott
adatokhoz képest**

	2 005	2006	2007	2008	2009
GDP növekedése (%)					
Korábbi adatok	4,2	4,3	4,1	4,1	-
Aktuális adatok	4,1	4,1	2,2	2,6	4,1
Különbség	-0,1	-0,2	-1,9	-1,5	-
Államháztartás hiánya (a GDP %-ában)					
Korábbi adatok*	7,4	6,1	4,7	3,4	-
Aktuális adatok	7,5	10,1	6,8	4,3	3,2
Különbség	0,1	4,0	2,1	0,9	-
Bruttó államadósság (a GDP %-ában)					
Korábbi adatok*	61,5	63,0	63,2	62,3	-
Aktuális adatok	62,3	68,5	71,3	72,3	70,4
Különbség	0,8	5,5	8,1	10,0	-

* A 2005. decemberi programban megadott adatok, az összehasonlíthatóság érdekében a magánnyugdíjpénztárak az államháztartáson kívül elszámolva.

Hosszú távú fenntarthatóság

A GDP %-ában	2000	2005	2010	2020	2030	2050
Nyugdíjkiadások (nettó) ¹	9,3	10,5	10,3	10,7	10,7	13,5
Öregségi jellegű és korhatár alatti öregségi nyugdíjak ²	6,7	8,0	8,0	9,6	9,8	12,6
Egyéb nyugdíjak (korhatár alatti rokkantsági, hozzátartozói)	2,5	2,4	2,3	1,1	0,9	0,9
Egészségügyi kiadások ³	5,0	5,5	5,7	6,0	6,3	6,5
Oktatási kiadások		4,4	3,9	3,5	3,5	3,8
Egyéb korfüggő kiadások ⁴		0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Nyugdíjbiztosítási járulékbévételek	7,0	6,5	7,1	6,8	6,8	7,0
Feltételezések						
Munkatermelékenység növekedése	4,2	4,0	3,6	2,9	2,7	1,7
GDP volumen növekedése	5,2	4,1	4,3	2,5	2,1	1,1
Aktivitási ráta, férfiak (15-64)	67,5	67,9	69,1	73,6	73,1	71,5
Aktivitási ráta, nők (15-64)	52,6	55,1	57,6	61,5	62,6	61,3
vonatkoz	59,9	61,4	63,3	67,5	67,8	66,4
Munkanélküliségi ráta	6,4	7,2	7,2	4,8	4,8	4,8
A 65 éves és idősebb népesség aránya	15,0	15,6	16,7	20,3	22,3	28,1

¹ A nem társadalombiztosítási alapról fedezett nyugdíjszerű ellátásokat is beleértve. A táblázat 2010-re a hazai középtávú prognózis eredményét, az azt követő évekre az EPC nyugdíjelőrejelzés eredményeit tartalmazza, figyelembe véve a 2006-2007. években megszülető egyensúlyjavító intézkedések hatását is.

² Tartalmazza a korhatár felett folyósított hozzátartozói nyugdíjakat és nyugdíjszerű ellátásokat is.

³ Az egészségügyi kiadásokra vonatkozó számok az EPC (a konvergencia programban szereplő intézkedéseket nem tartalmazó) előrejelzése "AWG reference scenario" elnevezésű forgatókönyvének eredményeit tartalmazzák, a 2000. évre vonatkozó adat forrása: OECD Health Data 2005.

⁴ Az "egyéb korfüggő kiadások" sor az EPC munkanélküliségi ellátásokra vonatkozó előrejelzésének eredményeit tartalmazza

Feltételezések a külső gazdasági környezetre

	2 005	2006	2007	2008	2009
Magyarország: rövid lejáratú hozam (éves átlag)	6,8	6,8	7,1	6,5	5,8
Magyarország: hosszú lejáratú hozam (éves átlag)	6,6	7,4	6,8	6,1	5,6
HUF/EUR (éves átlag)	248,1	267,0	272,5	272,5	272,5
Világgazdaság (kivéve EU) GDP növekedési üteme	5,4	5,2	4,9	4,8	4,7
EU-25 GDP növekedési üteme	1,6	2,3	2,2	2,0	2,0
Magyarország exportpiacainak növekedési üteme	5,5	7,2	5,4	5,3	5,3
Világ import (kivéve EU) növekedési üteme	8,1	9,6	8,2	8,0	8,0
Olajárak (Brent - USD/hordó)	54,1	68,9	71,0	70,0	70,0